

== Velja po pošti: ==
 Za celo leto naprej . . . K 28.—
 za en mesec . . . " 2.—20
 za Nemčijo celoletno . . . " 29.—
 za ostalo inozemstvo . . . " 35.—
V Ljubljani na dom:
 Za celo leto naprej . . . K 24.—
 za en mesec . . . " 2.—
 V pravi prejemni mesečno . . . 170
Sobotna izdaja:
 za celo leto 7.—
 za Nemčijo celoletno . . . 9.—
 za ostalo inozemstvo . . . 12.—

SLOVENE

== Inserati: ==
 Enostolpna petstvarsta (7/2 maj):
 za enkrat po 15 v
 za dvakrat " 13 "
 za trikrat " 10 "
 za večkrat primeren popust.
 Poročna menzila, zabavale, osmrtnice itd.:
 enosolpna št. vrsta po 18 vin.
Poslano:
 enostolpna petstvarsta po 30 vin.
 Izhaja vsak dan, izveniški no-
 delje in praznike, ob 5. uri pop.
 Redna letna priloga Vozni red.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopisni se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
 sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. ==

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
 pošne branilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 28.511,
 bo. n. b. št. 7503. — Upraviškega telefona št. 198.

Današnja številka obsega 6 strani.

Srbski promemorij.

London, 21. jan. 1913.

Odkar so se Turki navalili na balkanske dežele, se srbski narod nikdar ni nehal boriti za neodvisni narodni obstoj.

V začetku 19. stoletja so bili Srbi iz Šumadije prvi balkanski narod, ki se je pod svojim voditeljem Karadjordjem vzdignil, da se bori za svojo narodno osvoboditev ter so dali s tem tudi prvi impulz za osvoboditev drugih balkanskih narodov.

V letu 1876. so se Srbi iz Srbije in Črnogore iznova vzdignili, da osvobode svoje brate v Turčiji in njihova akcija je naposled privedla do osvoboditve Bulgarke.

In pred tremi meseci so se lotili Srbi, zvezani z Bulgari in Grki — zvezani med seboj po identičnih narodnih idealih in po isti zavesti dolžnosti do rojakov v Turčiji, da pridobijo zmagajočo načelom narodnosti in svobode.

V svesti si take preteklosti in takih načel Srbi ne morejo v principu imeti ničesar proti ustanovitvi Albanije kot avtonomni deželi. Nasprotno, le ponosni morejo biti, da so dali z zmagovito vojsko, zaveznikov in svojo, proti Turčiji priliko in možnost, da je bilo mogoče misliti na ustanovitev albanske države.

In isti hip, ko se je zaznalo, da so velesile sklenile, da se ustvari taka albanska država, je srbska vlada pohitela izjaviti, da se srbska vojska po sklenjenem miru takoj umakne iz Albanije.

Dasi nam dajo zmage srbske vojske in resnična okupacija albanskega ozemlja po istej postavni upravičenosti za končno obdržanje tistega osvojenega ozemlja, se vseeno nismo obotavljali narediti nove žrtve, samo da dokazemo, kako zelo srbski narod želi spoštovati pravice vsakega naroda in kako zelo želimo ugoditi željam in interesom velesil.

Po podanju takih dokazov pa menimo, da imamo pravico pričakovati, da se tudi pravice in interesi srbskega naroda vpoštevajo. Srečni smo vedeti, da pravice in interesi srbskega naroda niso v navzkrižju z legitimnimi interesi katerekoli velesile. Še srečnejši smo vedeti, da ne obstoja noben legitimni vzrok, zakaj bi katerekoli velesil dvomila nad jasnimi pravicami in legitimnimi interesi srbskega naroda.

A globoko smo prepričani, da omejitve Albanije ni mogoče uspešno doognati brez polne vednosti resničnih dej-

stev in okoliščin, ki so v zvezi s tem omejitvijo. Smatramo za svojo dolžnost, da pripomoremo, kolikor je v naši moči, k popolnejšemu poznavanju teh resničnih dejstev in okoliščin, in zbog tega smo priredili ta promemorij, ki pojasnjuje nazore srbske vlade glede omejitve avtonomne Albanije. V tej pojasnitvi bi s polno pravico odmerili prvi prostor pravici osvoboditve, ker so nekdanji Turki izključno po tej pravici osvojili vse naše pokrajine. Vendar dajemo prednost našim zgodovinskim, narodopisnim, kulturnim in zbog tega našim moralnim pravicam.

I.

Docela naravno in umljivo je bilo, da so prvo srbsko kraljestvo ustanovili oni Srbi, ki so živeli v srbskih deželah ob Jadranskem morju in ki so zbog tega prav zgodaj prišli v trgovske in politične dotike z Evropo. To kraljestvo je bilo znano kot Srbija in Zeta ter je obstajalo iz Gorenje Zete (dandanašnja Črnogora), pa Dolenja Zeta, ki se ni samo razprostirala do reke Drima, ampak je obsegala tudi več ali manj prostrano ozemlje na levem bregu te reke. Glavno mesto tega kraljestva je bil Skader. Srbska kraljica Helena, rojena francoska princezinja, je uživala koncem XIII. in začetkom XIV. stoletja vso to pokrajino kot apanažo. In tekom poslednje imenovanega stoletja so imeli dediči prestola Zeto vedno kot apanažo ter so bivali v Skadru.

To zgodovinsko pravo srbskega naroda nam nalaga dolžnost zahtevati, da se severna meja eventualne avtonomne Albanije potegne tako, kakor smo jo potegnili na priloženem zemljevidu. (Za sporočenju).

A poleg zgodovinskega prava, kot prvega vzroka, govorijo še drugi vzroki za to, prav posebno sledeči narodnostni vzrok: da živi na ozemlju na obeh straneh reke Drim mnogo Srbov in da je o večini njegovih albanskih prebivalcev mogoče dokazati, da so bili nekdanji Srbi. Dandanašnji albanski in po veri mohamedanski rod Mrkojevići, ki živi blizu Ulcinja, je srbskega izvora, kakor kaže že njegovo ime. In naštihi je mogoče še več takih slučajev v dokaz, da so mnogi Albanci tistih krajev bili nekdanji Srbi.

Izveniški Skader je zdaj cela ta dežela o neoporečni posesti srbskih in črnogorskih vojsk, podpirana po svojevoljnem soglasju vseh prebivalcev in njihovi oboroženi pomoči.

II.

Posebno pozornost želimo obrniti na oni del srbskega ozemlja, ki leži med Be-

lim Drimom in Skadrom, pa med Združenim Drimom in črnogorsko mejo. Poglavitni mesti tega ozemlja sta Peč in Djakovo. Zdi se, da tvorijo tukaj Albanci večino prebivalstva. Ali od XIV. stoletja, ko je bil ustanovljen srbski patriarhat, pa do konca XVII. stoletja, je bilo to ozemlje skoziinskozi srbsko in v toliki meri dežela visoke kulture, da so Srbi postavili sedež svojega patriarha v Peč. To je tako dobro znano dejstvo, da nam ni potreba navedati posebnih dokazov. V sosesčini Peča se je zgradil srbski samostan Dečani, najvažnejši spomenik srbske arhitekture in srbske pobožnosti v XIV. stoletju. Niti za hip se ne more reči, da bi bil sedež srbskega patriarhata postavljen v Peč in da bi bil veličastni dečanski samostan zgrajen v deželi, kjer Srbi ne bivajo po večini, in to ob času, ko je Srbija stala na višku svoje narodne in politične moči. Ozemlje, v katerem leže Peč, Dečani in Djakovo je bilo vedno in je še zdaj nekaj kakor »sveta dežela« za vse Srbe. Ni črnogorske ali srbske vlade, ki bi se hotela ali mogla upati odstopiti Albancem ali komurkoli to »sveto deželo« srbskega naroda. Osebito je to popolnoma nemogoče sedaj, ko so srbske in črnogorske vojske otele to zemljo iz rok mohamedanskih Albancev in Turkov. V tej točki srbski narod noče in ne more narediti nobenih koncesij, transakcij ali kompromisov in nobena srbska vlada se ne bi upala tega storiti.

Sicer je res, da tvorijo sedaj Albanci tod večino prebivalstva. A v tem ozemlju, prav kakor v celotnem ozemlju od Ohride v severni smeri na obeh straneh Črnega, Belelega in Združenega Drima tvorijo Albanci primeroma novo naselbino, ali bolj primeroma povedano, invazijo. Ko je v drugi polovici XVII. stoletja avstrijska država imela vojsko s Turki, so se Srbi vzdignili kot ena moč, da pomagajo cesarski vojski osvoboditi srbsko ozemlje turškega jarma. Ko pa so se morale cesarske čete umakniti z osvojenega ozemlja in ko je bilo srbsko ljudstvo v nevarnosti pred krvoločnim turškim maščevanjem za pomoč avstrijski vojski, tedaj so na povabilo avstrijske vlade velike množice Srbov zapustile svoj dom ter se izselile na Ogrsko. In to v prav posebni meri iz ozemlja, ki ga imamo tu v oči, je vzel tedanji srbski patriarh Arsen Črnogorje v letu 1690. mnogo tisoč srbskih družin seboj na Ogrsko. Nato je ukazala turška vlada Albancem, da pridejo z gora v deloma zapuščene srbske vasi in selišča ter se tam naselijo.

Sami Albanci najbolj dokazujejo ravno navedeno. Imenujejo se v svojem jeziku

Skipetare, to je prebivalce v gorah. To se pravi, da izpočetka oni niso bivali v ravninah. Da oropajo Srbe njihovega ozemlja, da iztrebijo plemo ali jih prisilijo, da se izselijo, so ustanovili cel zistem, ki so ga stoletja rigorozno izvrševali.

Prav radi tega, ker je srbski narod vedno in v vseh okoliščinah deloval na to, da si zopet pridobi potlačeno svobodo, je bila trajna politika turške vlade tekom poslednjih dveh stoletij — in še bolj posebno izza srbske vstaje pod Karadjordjem — ta, da sistematično zatire ta narod. Krvoločnejšega orodja za tako okrutno politiko ni bilo mogoče najti nego so bili Albanci. Ni malo ni pomagalo Srbom, če so se pri turški vladi pritoževali radi nasilja, ropov in grozovitosti, ki so jih Albanci zakrivali proti njim. Turška vlada je le vzpodbujala albansko brezpostavnost in okrutnost. Zapuščeni po vladi Srbi v ozemlju, o katerem govorimo, niso imeli drugega na izbero, nego umreti v gerilski vojski proti albanskim usiljenjem ali pa se izseliti v kako drugo deželo, kjer bi mogli najti pravico, red in zaščito, ali pa popustiti svojo narodnost, se proglasiti za Albance in celo izpremeniti vero. In tako se je v resnici zgodilo; mnogo Srbov je poginilo v gerilski vojski, mnogo drugih se je izselilo v druge dežele, nekateri pa so ostali, se dali poalbaniti, tako da govorijo dandanes albanski jezik, a se vseeno drže srbskih običajev. Marsikatera vas, v kateri bivajo dandanes Albanci, še sedaj nosi staro srbsko ime.

Meja nove Albanije in Srbije, ki se vleče od severa proti jugu, je označena na našem zemljevidu po razvodni črti med Jadranskim morjem na eni strani, na drugi pa med jezeri Preska, Ohrida in Belem Drimom. To je naravna in najracionalnejša meja za Albanijo in Srbijo. V opravičenju te črte bi mogli navesti tudi oziroma narodopisnega značaja. Celotna toponimija vseh teh krajev je skoraj izključno slovanska.

Ne po legitimni vojski, ampak zgolj po krutostih, grozovitostih in nasilju so bili Srbi izpodrinjeni v svoji lastni deželi ali potisnjeni v manjšino. Taka nasilja se upirajo vesti vsakega poštenjaka, naj pripravi kateremukoli narodu, katerikoli veri, se upirajo vesti Evrope in vsega civilizovanega sveta. Ali more dati Evropa danes, po zmagah krščanskega orožja v legitimni in lojalno vojevani vojski svojo sankcijo takim okrutnostim s tem, da zahteva od nas, da zapustimo albansko ozemlje, ki so nam ga vzeli Albanci s silo, ki ga pa je vzela Turkom in Albancem

LISTEK.

Roža svetla.

Angleški pisal H. R. Haggard.
 (Dalje.)

Sultan je velel ujetnikom sesti, ko pa je videl njihovo strahovito žejo, je ukazal sužnjam prinesiti velik vrč šerbeta, prirejenega iz rožne vode in ohlajenega s snegom, ki ga je sam podal kralju. Ta je pil v velikih požirkih, nato pa je podal vrč Reginaldu Šatilonskemu, nakar je Saladin zavpil proti Godvinu:

»Povej kralju, da je on dal piti temu človeku, ne jaz. Med menoj in princem Arnatom ni nikakih s soljo potrjenih prijateljskih vezi.«

Godvin je žalosten prestavil te besede, Reginald pa, ki je poznal saracenske običaje, je odgovoril:

»Ni treba razlagati teh besedi, gospod vitez, to je moja smrtna obsodba. Pa kaj drugega sploh nisem pričakoval.«

Nato se je zopet oglašil Saladin.

»Princ Arnat, ti si skušal osvojiti sveto mesto Meko ter oskruniti prerokov grob, in takrat sem prisegel, da te usmrtim. Drugi pot, ko je v mirovnem

času bila neka karavana na potu iz Egipta in je šla mimo Eš Šobeka, kjer si se ravno mudil, si pozabil na svojo prisego, padel nad njo in pobil vse. V Alahovem imenu so te prosili usmiljenja in se sklicevali na premirje med Saraceni in Franki. Ti pa si jih zasmehoval in jim velel, da naj iščejo pomoči pri Mohamedu, ki so vanj verovali. Tedaj sem drugi prisegel, da te usmrtim. Ali dam ti še eno priliko. Ali hočeš podpisati koran in se oprijeti izlamske vere? Ali pa hočeš umreti?«

Pri teh besedah je Reginald prebledel in za hip omahnil na svojem sedežu. Pa kmalu je zopet zadobil srčnost in odgovoril s krepkim glasom:

»Sultan, za tako ceno ne maram tvoje usmiljenja; tudi ne pripognem kolena pred tem psom vašim krivim prerokom, ampak umrjem v Kristusovi veri.«

Saladin je planil pokonci in brada se mu je kar ježila od srda; potegnil je svojo sabljo in na ves glas zavpil:

»Tako ti zasmehuješ Mohameda! Glej! Na tebi se maščujem zanj! Odpejite ga!« In udaril ga je s ploščino svojega scimitara.

Kot bi trenil so padli vojaki nadenj. Vlekli so ga k šotorovemu vhodu, ga primorali, da je pokleknil in ga obglavili v pričo vojakov in drugih ujetnikov.

Tako je pogumne smrti umri Reginald Šatilonski, ki so mu Saraceni rekli princ Arnat. V splošni tišini, ki je sledila temu strašnemu dejanju, je rekel kralj Gvidon Godvinu:

»Vprašaj sultana, če pridem zdaj jaz na vrsto.«

»Ne,« je odgovoril Saladin, »kralji ne more kraljev, le oni, ki je prelomil mir, je dobil plačilo, kakršno je zaslužil.«

Temu je sledil prizor, ki je bil še strašnejši. Saladin stopi do vrat svojega šotora, se vstopi poleg Reginaldovega trupla ter ukaže, da pripeljejo ujetje templarske in malteške viteze mimo njega. Pripeljali so jih več nego dve sto, kajti bilo jih je lahko razločevati po rdečih in belih križih na prsih.

»Tudi ti so prelomili dančo besedo,« zavpije, »zato hočem osvoboditi svet tega nečistega rodu. Halo, emirji in pravniki!« In ozrl se je proti veliki množici svojih častnikov za seboj, »vsak naj si vzame enega izmed njih in ga usmrti!«

Emirji pa so stopili nazaj; dasi fanatiki, so bili vrli možje in to klanje neoboroženih ljudi jim ni bilo všeč.

Pa Saladin še enkrat zakliče:

»Zastužili so smrt, tisti pa, ki se ne pokori mojemu povelju, bo sam plen smrti.«

»Sultan,« reče Godvin, »midva

ne moreva biti priča takega zločina in te prosiva, da bi smela z njimi umreti.«

»Ne!« odgovori, »povžila sta pri meni sol in usmrtiti vaju, bi bil umor. Pojdita tja v šotor balbeške princezije; od tam ne bosta videla smrti teh Frankov.«

Tedaj sta se brata obrnila in v spremstvu vojakov bežala — prvič v svojem življenju — mimo dolge vrste templarskih in malteških vitezo, ki so klečali na pesku v zadnjem večernem žaru izginjajočega solnca in molili.

Stopila sta v šotor; nikdo jima ni branil; in koncu šotora sta uzrla dve ženski.

»Torej sta živa — živa!«

»Da, Rozamunda,« odgovori Godvin, »da sva priči te sramote — dal Bog, da ne bi bila. Sedaj more vitez svetih redov. Na kolena in molimo za njihove duše.«

In pokleknila so ter molili; kmalu je potihnil hrušč, tedaj so vedeli, da je vse končano.

»Mi biva v peklu zlobe in preli-vanja krvi,« reče Rozamunda. »Rešila me, če me ljubiš, rotni vaju, rešila me!«

»Storiti hočeva, kar moreva, toda ne govorimo več o tebi s varem, s se moramo zblazneti. Povej nam, kako se ti je godilo.«

(Dalje.)

naša zmagovita vojska! Ako bi Evropa bila zmožna takega dejanja, srbski narod ne more in ne bi dal sankcije takemu nasilju in uzurpatorstvu.

Z ozirom na to mora vse ozemlje, ki leži zunaj mej avtonomne Albanije, kakor smo jih podelili na priloženem zemljevidu, pripadati srbskemu narodu, ne glede na to, ali tvorijo Albanci večino ali manjšino prebivalstva.

III.

Omenili smo naše zgodovinske pravice na gotovo ozemlje in tudi nezmožnost sankcionirati po opustitvi teh pravic uzurpacijo in nasilje, s katerim nam je bilo vzeto po Albancih. Zgodovinske pravice so moralne pravice in zbog tega neodstopne. Ali za svoje stališče imamo tudi dokaz še bolj prepričevalnega značaja.

Radevplje priznamo, da bivajo v gotovih krajih, osvojenih po srbski vojski, Srbi več ali manj pomešani z Albanci in Albanci več ali manj pomešani s Srbi. In kdorkoli dobro pozna Srbe in Albance, ne more trditi, da Srbi niso milejšega značaja in po kulturi in vzgoji bolj napreden narod nego Albanci. Kot bolj kulturni narod imamo močnejšo in jasnejšo pravico zahtevati, da vzamemo pod svojo vladno, z vsemi varščinami, ki jih prosvitljena vlada more dati svojim državljanom — naše albanske sodržavljane, kakor pa nekulturni ter političnih in civilnih svoboščin nevarjeni Albanci. Pravica bolj kulturnega naroda izvrševati kulturno misijo proti manj kulturnim narodom s tem, da jih vzame pod svojo oblast, ni nova in v svetovni zgodovini je mnogo primerov za to. In ako mi zbog tega zahtevamo, da obdržimo ozemlje, do katerega imamo zgodovinsko pravico, ki smo ga osvojili s svojo vojsko in ki je zasedeno od naše vojske in v katero je prišel albanski živelj le po uzurpaciji in nasilju, mi pravzaprav pričakujemo, da se nas pripozna kot kulturni narod, zmožen začeti kulturno misijo med manj kulturnimi Albanci. Prepričani smo, da bomo zmožni dokazati našo zmožnost za tako misijo s svojo liberalno in človekoljubno upravo in kulturnimi uspehi, ki hitro slede.

Nismo se podali v podrobnosti, niti v navajanja raznih avtoritet, zgodovinskih in narodopisnih, da dokazemo svojo tezo in enako nismo navedli tukaj statističnih podatkov, ki so v deželi kakor je Turška vedno nezanesljivi.

Omenili smo, da srbski narod ne more žrtvovati »svete dežele« svoja ozemlja, v katerem leži staro glavno mesto najranjšega srbskega kraljestva, Skader, sedež srbskega patriarha, Peč, samostan Dečani in Djakovo. Nismo izrecno navedli glavnega mesta srbske države v XIV. stoletju, Prizren, niti patrimonija srbskega narodnega junaka kraljeviča Marka, ker si ne moremo niti za hip misliti, da je kdo, ki bi mogel izpodbijati naše pravice do teh krajev.

Samo še en dokaz za našo stvar hočemo pridodati. Cela zgodovina srbskega naroda izpričuje, da so bili naši narodni interesi vedno v soglasju z evropskimi interesi. Ograničenje Albanije, kakor smo ga mi nasvetovali, bi zadostovalo zgodovinskim in legitimnim interesom srbske narave ter ji s tem omogočilo, da postane

glavno poroštvo za mir, red, kulturni in gospodarski napredek Balkana. To postati je ena temeljnih in najbolj gojenih aspiracij našega naroda. Biti to, je naš lastni interes, a tudi interes Evrope.

In prav v tem svojem narodnem in tudi evropskem interesu moramo obstojati na tem, da se spoštujejo naše zgodovinske, kakor tudi naše kulturne in moralne pravice.

To smo dolžni svoji zmagoviti vojski.
To smo dolžni svoji preteklosti.
To smo dolžni svoji bodočnosti.

× × ×

Ta prememoria je izročila te dni srbska mirovna delegacija v Londonu zastopnikom evropskih velesil potom sir Edvarda Greya.

Turška kriza.

Položaj se je po mladoturškem puču precej zapletel. Mladoturško časopisje se zavzema za vojsko, mladoturški veljaki pa kljub temu naglašajo, da niso za brezpogojno vojsko, samo Odrina ne mislijo odstopiti. Na noto velevali nova vlada še ni odgovorila; velevali pa menda tudi nanjo ne pritiskajo, vsaj o kakih posebnih uradnih korakih ni nič znanega. Pač pa se važna, dozda še ne dementirana poročila, da križari rusko vojno brodovje pred Bosporom, da namerava Rusija ostrejšje nastopiti, da odpošljejo Angleži in Francozi svoje vojne ladje pred Carigrad in da so delegati balkanskih držav sklenili pogajanja končati.

Če velevali z vsemi silami na Turčijo ne pritisnejo, se bo vojska nadaljevala. Velevali dozda glede na turško vladno krizo še niso zavzele stališča in se še med seboj pogajajo.

Balkanski delegati končajo pogajanja.

London, 27. jan. Delegati zveznih balkanskih držav so sklenili, da pogajanja končajo.

Kako je bil Nazim paša ustreljen.

Iz Parija se poroča, da je ustrelil Nazim pašo Omer Naaif. Iz Carigrada se poroča: Enver bej je v Carigrad došel sam; dva bataljona in tri eskadroni, ki bi samo v najskrajnejšem slučaju nastopili, je pa pustil zunaj mesta. Na poti se je prvi ustavil pobočnik Nasif, ki je streljal in ustrelil nekega mladoturškega častnika. Mladoturki so nato ustrelili Naifa, Nazim pašinega tajnika, Tefriga in Nazim pašo, ki je bil zadet od dveh krogelj. Ena krogelja mu je predrta trebuh, druga pa glavo. Vsega skupaj je bilo ustreljenih 9 oseb, dve so ranjeni.

Sultan, jetnik mlado'urkov, namerava odstopiti.

Berolinska »Morgenpost« poroča, da je sultan že večkrat izjavil, da hoče odstopiti v prilog prestolonasledniku. V sultanovi palači je bilo že več burnih prizorov. Mladoturški sultana stražijo.

Posvetovanja nove turške vlade.

V turškem zunanjem ministrstvu so izjavili, da nova vlada ne zavzema stališča, da se mora vojska za vsako ceno

nadaljevati, miru pa drugače ne sklonejo, kakor da Odrin Turčiji ostane. Zdi se, da namerava nova vlada mirovna pogajanja brez posredovanja velesil nadaljevati. Muktar paša je izjavil, da vlada ni predvsem vojna vlada in da je voljna skleniti tak mir, ki bi bil dostojen za Turčijo.

Rusko brodovje pred Bosporom.

»Berliner Tageblatt« poroča, da križari pred Bosporom rusko črnomoško brodovje, ki obstoja iz 12 križaric. Iz Peterburga se poroča, da je padeč Kiamil paše in prevzetje vlade po Mladoturških javnost ogorčilo. Pred vsem sodijo ruski krog, da utegeta biti zadaj za celo zadevo Avstrija in Turčija. Izprememba v Carigradu pomenja konec tripartentne politike, ker je novi veliki vezir pristaš Nemčije in Avstrije. Rusija utegete proti Turčiji samostojno in s silo nastopiti.

Francosko vojno brodovje pripravljeno.

Francoski mornarični minister je ukazal, da se morata pripraviti dve ladji, ki bosta morali, če bo potrebno, odjadrati v Carigrad.

Bulgarski ministrski predsednik sodi o položaju optimistično.

»Lokalanzeiger« poroča: Bolgarski ministrski predsednik je izjavil: Ne morem si misliti, na kaj se hočejo Mladoturki opirati. Saj je bilo v divanu veliko članov senata, katerega so Mladoturki sestavili in armada sama je Mladoturke šele lani strmoglavila. Čez noč uvedena vlada ne bo dolgo obstala.

Pogajanja tripartentne.

»Lokalanzeiger« poroča, da francosko zunanje ministrstvo pričakuje poročil francoskih poslanikov v Londonu in v Peterburgu o načelih, ki naj jih glede na izpremenjen položaj zavzame tripartentna. To sporazumljenje je potrebno, ker zavzame tudi trozveža svoje stališče.

Danes došla poročila o položaju slovejo:

Mladoturki zanikavajo, da bi Kiamil paši s smrtjo grozili.

Carigrad, 27. januarja. Nasproti poročilom v inozemskih listih o dogodkih minulega četrtka se s poklicane strani (mladoturške nove vlade) opisujejo dogodki takole: Ko je Enver bej vlomil v palačo, kjer je ministrski svet zboroval, je Enver bej pozval Kiamil pašo, naj odstopi, ker se ljudstvo njegovi politiki upira. Ko je nekaj trenutkov poteklo, je Kiamil paša odgovoril: »Naj torej moje mesto zavzame, o tisti, ki vojsko zahtevajo.« Kiamil paša je nato napisal svojo prošnjo za odstop, v kateri izjavlja, da je prisiljen odstopiti, ker vojaki žele, da naj se vojska nadaljuje. Na Enver bejev pritisk je pristavil za besedo »vojaki« še besedi: »in ljudstvo.« Govorice, da so Enver bej in njegovi tovariši grozili Kiamil paši s smrtjo, so napačne. Enver bej je nesel Kiamilovo odstopilno vlogo sultanu. Sultan ga je sprejel in se je začudil nad tem, kar se je zgodilo. Svojemu prvemu tajniku je naročil, da naj se z Enver bejem poda na Porto, da dožene, če res ljudstvo zahteva, da naj Kiamil paša odstopi. Ko se je tajnik vrnil, je sultan demisijo sprejel.

Tudi Angleži odpošljejo svoje vojne ladje proti Carigradu.

London. »Reuter« poroča z Malte, da je angleškima vojnima ladjama »King Edward VII.« in »New Zealand« ukazano, da odploveta proti Carigradu.

Turško svarilo mladoturški vladi.

Carigrad. List »Ikdam«, ki je še najmanj odvisen, priporoča turški vladi, da naj ne odkloni note velevali, ker se ne sme računati z načelnimi nasprotji med trozvežo in tripartentno. List opozarja, da zahteva tripartentna, da Turčija, predno udari, velevalstem odgovori v informativnem zmislu.

Mladoturki nastavlajo mladoturške uradnike.

Carigrad. Na višja uradniška mesta nastavlajo zopet mladoturške pristaše. Prejšnji sultanov tajnik je imenovan za mestnega prefekta, prejšnji vali v Adani in v Bagdadu, Džemal bej, je imenovan za vojaškega guvernerja, in prejšnji guverner v Peči, polkovnik Tajar, je imenovan za policijskega prefekta v Carigradu. Trdi se tudi, da so odstavili tudi vse častnike pristaše lige in jih nadomestili z mladoturškimi poveljniki.

Carigrad. Trdi se, da postane turški vojni minister sedanji načelnik generalnega štaba Izet paša, zunanji minister pa predsednik senata princ Sajd Halim. Prejšnji odstavljeni drugi sultanov komornik Tevfik bej je zopet imenovan na svoje prejšnje mesto.

Mladoturki izženejo Abdul Hamida v Konijo.

Carigrad. Trdi se, da namerava nova mladoturška vlada izgnati sultana Abdul Hamida v Konijo.

Sklicanje stare mladoturške zbornice.

Berolin. »Berliner Tageblatt« poroča iz Carigrada: Pričakuje se, da se te dni skliče stara mladoturška zbornica in da izda vlada v tej zadevi oklic. Mladoturški listi pišejo: Rumelija je naša. Čujemo, da vlada ne bo odnehala. Rumelija tvori temelj države in je zato vlada ne more odstopiti, če bi se tudi zanj morali 50 let vojskovati. Vlada zavzema stališče, da je balkanska zveza Rumelijo le začasno zasedla.

Odgovor Turčije velevalstem.

Berolin. »Vossische Zeitung« poroča, da je mladoturška vlada dojena carigradskega diplomatskega zbora, avstroogradskega poslanika mejnega grofa Pallavicinija obvestila, da odgovori na skupno noto velevalsti do 30. ali 31. t. m.

Mladoturške konference na Dunaju.

Praga. »Narodni Listy« poročajo z Dunaja, da se je neki mladoturški voditelj te dni kratko pred pučem v Carigradu dolgo časa posvetoval z zunanjim ministrom grofom Berchtoldom. Ni znano, če je ta konferenca z dogodki v Carigradu v zvezi.

Stališče Bulgarije in turška kriza.

Sofija. Vse informacije iz vladnih krogov potrjujejo, da hoče bulgarska vlada mirno čakati, kako se dogodki v Carigradu razvijajo in da hoče morebitne nadaljnje korake, po katerih naj se sklepanje miru pospeši, prepustiti velevalstem. Šele ko bi nova turška vlada odstop Odrina odklonila, bi se pogajanja prekinila in bi se premirje odpovedalo.

London. »Reuter« poroča: Neki balkanski delegat je izjavil, da če Turčija v svojem formalnem odgovoru odkloni predajo Odrina, bi se odgovorilo s tem, da bi se najbrže koncem tega tedna pričela vojska nadaljevati.

Rumunija in Avstro - Ogrska.

Bivši rumunski ministrski predsednik Peter Carp je izjavil nasproti poročevalcu berolinske »Tägliche Rundschau«: Rumunska armada računa z vojsko bodočo spomlad. Zaupamo armadi, osobito artiljeriji, ne zaupamo pa Avstriji, na katero se ne more računati, ker se vedno in vedno umikava. Brez vsakega pametnega razloga je opustila Sandžak in ga ni, ko je vojska izbruhnila, zopet zasedla, dasi je to Turčija želela in tudi okupacije Srbije in Črnogore pričakovala. Prodiranje proti Solunu je opustila. Grozila je, da ne trpi, da grede Srbi v Drač, a je to le trpela in bo tudi glede na srbsko pristanišče odnehala. Z Avstrijo moremo le v toliko računati, kolikor je dogodki silijo, da z nami skupno postopa.

Spor med Rumunijo in Bulgarijo

še ni končan. Rumunci pritiskajo na Bulgare, da bi se kmalu meje uravnale. Iz Bukarešta dohajajo poročila, da je v soboto rumunski ministrski svet sklenil, da le, če Bulgarija popolnoma odkloni rumunske zahteve glede na Silistrijo, nastopi Rumunija drugo pot in da se ne bo več dolgo z Bulgarijo, pogajala. »Daily Telegraph« poroča, da so že Bulgari odnehali in da Rumuniji tudi Silistrijo odstopijo; a to poročilo je pač še prezgodnje. Za sporazumljenje med Bulgarijo in Rumunijo se zavzema osobito ministrski predsednik Gešov.

Turški up: Javer paša.

(Nemirovič-Dančenko.)

Javer paša je eden najboljših turških generalov, če ne najboljši. On je bil komandant prvega, t. j. carigradskega armadnega zbora. Nanj se je Porta naslanjala, kakor na kamenito steno. Hladan, zavzet za vojake, docela tuj vsaki politiki, živel je samo za svoj vojaški poklic. Isto je zahteval tudi od svojih oficirjev in zato ni bilo lahko služiti pod njim. Pravijo, da je večkrat demonstrativno izostal od sijajnega selamnika, češ, da mu te ceremonije jemljejo dragoceni službeni čas. On je bil edini, ki se ni krivil pred nemškimi oberinstrukturjem Goltz pašo, kojega roke so poljubljali celo pristaši Mahmud šefket paše in Abdulah paše. Njemu ni imponiral ni sam sultan Abdul Hamid; zato se mu je pripetilo, da je za vezirovanja gazi- Muktar paše moral okušati trpljenje izgnancev v Egiptu in v Arabiji.

Javer paši so na početku te nesrečne vojne poverili dve diviziji in nekaj škadronov konjice s potrebnim gorsko artiljerijo. Njegova naloga je bila, da se prebije skozi Devlen in Tamraš, dočim naj bi Abdulah paša prodiral od Lozengrada na Jambol. Glavni armadi je bilo naročeno, da napade središče.

Po načrtu Goltz paše — zelo prebrisanem nemškem planu — je bilo treba, da se vse te vojske združijo v Sofiji in Bulgarske bi bilo konec.

Dovolite, da vam povem tu neko anekdoto. Angleški general v Carigradu, Leyton in neki turški paša sta se prepirala, čegav ordonanec je boljši. Tedaj zakliče Leyton:

— John!

Neki mladenič v rdeči suknji stopi v sobo.

— Tu je pismo za polkovnika Stewarda. Odnosite mu ga in za 40 minut morate biti tu z odgovorom.

John se okrene.

Anglež vzame uro iz žepa in gleda nanjo.

— John je sedaj iz hiše, sedaj je pred mostom na Zlatem rogu, sedaj je John pred dvorsko džamijo, sedaj je v seraskerijatu ... prešel je čez most ... v petih minutah mora biti tu. John!

— Tu sem! Odgovor polkovnikov.

General pokaže paši uro. Do 40 minut je manjkalo samo nekaj sekund.

— Kakšno čudo je to? — pravi paša. Tudi moj sluga naredi isto. Selim!

Selim vstopi v sobo bos.

— Tu imaš pismo. Pojdi z njim k mojemu bratu v »Kašimpaši« in prinesi odgovor! Si čul? Pojdi!

Selim gre.

Paša vzame uro in šteje ... Selim je sedaj že na ulici, Selim gre sedaj čez park, sedaj gre proti Smail-beju, sedaj je pri Sulejmanovi džamiji, sedaj čaka pred vrati mojega brata. Dobil je odgovor, je pri derisih, sedaj v ulici Mahmudija, sedaj bo tu. Selim!

— Tukaj sem!

In Selim se pokaže bos med vrati.

— Si dobil odgovor?

— Ne ... nisem se šel. Ne morem najti čevljev. Vrag vedi, kje so.

Tako je bilo tudi s turško armado. Medtem, ko so generali gledali, da dobe obuval za svoje vojake — kajti bosi vendar niso mogli iti v Plovdiv, v Jambol in kesneje v Sofijo — so pa že Bulgari razbili Abdulah pašo pri Lozengradu in Javer pašo pregnali iz Tamraša in pritiskali za njim.

Vo'aki njegovi, najboljši v Turčiji, so strdali in zmrzovali po hladnih gorah.

Tako je dospel nesrečni oddelek Javer paše do Kirdžalskih višin. Misli je, da se tu utrdi, toda Bulgari mu niso dali časa, temveč naskočili njegove čete in jih potisnili do Gilmidžine. Preostajalo mu je samo eno: dovesti svoje divizije do Galipolija, kjer je Turčija zbirala novo armado. Treba priznati, da Javer paša pri svojem hitrem begu ni več »pazil na obutev«.

Bog zna, koliko njegovih dobrih vojakov ej popadalo v ona brezdnna, koliko jih je zmrznilo po sneženih gorah.

Toda bulgarski oddelki so navalili nanj od vseh strani. Ostala mu je edina pot proti ustju Marice, ali bulgarska Volga je prestopila bregove, preprečila njegovo namero in Bulgari so ga dohiteli. Od severa je prodirala odrinska vojska, potem ena konjska brigada in deset bataljonov pod vodstvom polkovnika Geneva. Javer paša je bil prisiljen, da začne brezupni boj, ker mu je bilo kakor miški, ki so jo mačke zapodile v kot.

Bulgari so nastopili s poljskim topništvom, za tem pa je prišlo povelje »na nož«. Boj je trajal do večera, Javer paša je videl, da mu je pot v Galipolje zaprta in dal je dvigniti belo zastavo. Bulgarska vojska je to pozdravila z burnim »hura«. Izmučeni in gladni vojaki kirdžalske vojske so popadali kakor snopje.

Javer paša se je udal generalu Genevu:

— Tu je moja sablja —

Toda Genev mu jo vrne:

— Junakom ne jemljemo orožja —

Bulgari so imeli usmiljeno srce do premaganih: častnikom so pustili konje in služe, vojakom pa vso njihovo osebno lastnino.

Bukarešt, 27. januarja. Ker bulgarska vlada še ni Rumunije obvestila, koliko koncesij da ji dovoli, je rumunski poslanik v Londonu, Misu, pooblaščen, da naj dr. Daneva obvesti, da rumunska vlada nujno pričakuje uradnega obvestila.

Najnovejše vesti iz Srbije.

(Brzjavke »Slovenca«.)

Belgrad, 27. januarja.

Vojni minister je prepovedal prevoz mrtvih izpod Odrina v domovino, najbrž radi tega, da se prepreči okuženje.

Laški »Rdeči križ« je, doznaviši, da v Draču ni dovolj sanitetnega materiala, ponudil Srbiji veliko količino tega blaga in ga odposljal v Drač, kjer je že na razpolago italijanska šola.

Najvojvoda Putnik je iz Skoplja prispel z zasebnim vozom in ostal kratek čas doma. Nato se je odpeljal na dvor in bil pri kralju celo uro ter posetil tudi Pašiča in z njim dolgo konferiral. Govore, da je prihod Putnikov v zvezi z novim vojaškim ukazom, ki skoro izide v sporazumu vojnega ministra s Putnikom.

Kralj se počuti boljše, revma je znatno popustila.

Iz Amerike je prišel semkaj avijatik Pijas Semjen, a iz Rusije sta bila poslana dva aeroplana. V Nišu se odpravi čez mesec dni aviatška šola.

Preko Soluna so došli novi topovi, ki so jih svojedobno na severni avstrijski meji ustavili. V kratkem bodo v kragujevaškem zavodu zaplenjeni turški topovi opravljeni in se prevzamejo.

Včeraj se je iz Sofije vrnil ruski zastopnik Miljukov. Banketa, ki so mu ga priredili nekateri njegovi častilci v hotelu Moskva, se je udeležilo mnogo odličnjakov. Miljukov ostane dva dni tu in se potem vrne v Petrograd. Širijo se vesti, da odide Hartwig na daljši dopust, ali v ruskem poslanstvu o tem ničesar ne vedo.

»Štampa« poroča, da je ministrski svet razpravljal o upravi novih krajev in da postane najbrže princ Arsen guverner, toda vladni tiskovni urad te vesti dementira.

Isti list tudi piše, da je došlo v Prizrenu do spopada med vojaškimi oblastmi in med načelnikom Kojovico. Pa tudi to se v toliko popravlja, da sta se radi osebnosti opsovala le načelnik Kojovica in neki oficir, kar pa ne more imeti nikakih političkih posledic, marveč bo povzročilo samo osebne izpremembe.

Po vojnem zakonu se pozovejo vsa leto novinci k artiljeriji in konjenici 5. januarja, k pehoti pa 1. aprila. Toda do danes jih še niso pozvali. V letu 1912 je bilo vplačano davka z dokladami vred 26 800.000, torej za 13 milijonov manj kot leta 1911, to pa radi vojne.

Poležaj zavezniških armad nasproti Turški.

(Iz Sofije.)

Zadnji dogodki v Carigradu balkanskih zaveznikov niso našli nepravilnih. Ni dvoma, da bi jim bilo ljubše, ako bi bili mogli skleniti pošten mir brez nadaljnega prelivanja dragocene krvi. Toda iz vsega početka so računali z vsemi možnostmi in ta dva meseca mirovni pogajanj so porabili v izpopolnitev svojih vojnih sil. Kakor poročajo poznavalci razmer iz Sofije, je danes bulgarska vojska — a tudi ostale zavezniške armade — odlično preskrbljena s hrano, municijo in vsemi drugimi potrebščinami, vrhutega pa dodobra odpočita in čila. Pri Čataldži stoji 180.000 mož bulgarske in srbske vojske, na Galipolju 60.000.

V vsakem oziru na slabšem je turška armada; Turčija premirja ni mogla tako izkoristiti, kakor zavezniki, ker se je morala boriti z Grki, ki so ji v tem času zadali hude udarce — katerih največ je bila zmaga nad turškim brodomjem.

Za aprovizacijo svojih čet Turčija v tem času ni mogla ničesar izdatnega storiti. Vojnega materiala je pa v tem času dobila preko Rumunske vsega skupaj: 100 topov, 2000 konj in 100 vagonov raznih drugih vojnih potrebščin. A tudi to je dospelo šele pred par dnevi ter se počasi prevaja s parnikom, ki vozi le dvakrat na teden.

Novih čet Turška ni mogla dobiti, ker v krajih, kjer ima še kaj vojakov, lahko vsak hip izbruhne upor, kakor hitro bi odšle vojaške posadke. Turčija mora torej računati samo z dosedanjimi četami pred Čataldžo in Galipoljem. Čataldža bojnica črta je dolga 35 km, toda Turčija tu nima več nego 150.000 mož, zavezniki pa 180 tisoč mož.

K temu pride še odrinska armada, kateri pa stoji nasproti mnogo številnejša zavezniška armada. Pri vsem tem pa pride v poštev še desorganiziranost in neprebrbljenost turške vojske, si je bila najboljša zavezniška zavezniškega orožja takoj

izpočetka in se v teh dveh mesecih čisto gotovo ni nič ali le malo izboljšala. Zavezniki torej lahko z mirnim srcem pričakujejo bližnjih dogodkov.

Štrajk slušateljev na eksportni akademiji na Dunaju.

Slušatelji najvišje trgovske šole v Avstriji, to je Eksportne akademije na Dunaju zahtevajo, da se ta zavod proglasi za trgovsko visoko šolo ter na ta način napravi konec nevzdržljivim razmeram, ki vladajo na tej šoli. Nemčija, Francija, Italija, Belgija, Japonska štejejo že celo vrsto trgovskih univerz, celo najbolj konservativna trgovska država, Anglija, je spoznala živo potrebo take šole. Samo Avstrija je drugača mnenja, vzlic temu, da hira vse gospodarsko življenje, da dolgov strahovito rastejo. Pred 14 leti so to uvideli avstrijski trgovski krogi sami. Ker so pa vedeli, da vlada sama ne ukrene pravih ukrepov proti temu, so si ustanovili Eksportno akademijo. Da bi smeli ti moške iz prakse storiti vse po lastnem preudarku, imeli bi danes v Avstriji vsaj eno trgovsko univerzo; tako pa je po zaslugi najrazličnejših ministrstev postala Eksportna akademija nekaj nestor, kojemu ne vemo imena. Srednja šola ni, ker se zahteva pri vstopu matura srednje šole. Visoka šola pa ne sme biti! Bog ne daj, da bi bil trgovec enakopraven vseučiliščniku! Kramar in akademik! Kje se je še to kdaj slišalo? Da je zmešnjava še večja, se je postavila Eksportna akademija pod kompetenco dveh ministrstev: naučnega in trgovskega ministrstva, ki se pričakata vedno med sabo, ne glede na to, da trpi pri tem zavod. Peisto slušateljev in štirje redni profesorji, ki pa so notabene popolnoma enakopravni profesorjem na visokih šolah. Vsak semester so ustni in pismeni kolokviji iz oblatnih 10—12 predmetov, ki se morajo delati, drugače se semester ne šteje, oziroma celo leto izgubi; 9 do 12 ur predavanj na dan, potem pa še večernejši kurzi itd. Samolastno postopanje »pedagoškega vodje« (oficijelno ime za rektorja), ki vlada popolnoma absolutno; kratkoma nastale so razmere, ki so nevzdržljive. Kljub tem odnosom so diplomirani akademiki na najboljšem glasu kot eminentno praktični in realno misleči delavci, ne le pri nas, temveč tudi v tujini. Najvišja železniška inštanca v Avstriji, železniški svet, je pred enim letom v sporazumu s tozadevnim ministrstvom soglasno sklenila, da smatra diplomirane eksportne akademike enakopravne z juristi in tehniki ter s tem izrekla, da želi, da se birokratizem, ki se je vgnezdil pri železniški upravi — o čemer sijajno pričrastoči deficit, ki ga imajo železnice, odkar so podržavljene — nadomesti s svežim, zdravim trgovskim duhom. Praksa in nekaj »inštanca« je nas eksportne akademike spoznala za moče, ki so v svoji stroki enako vredni kakor drugi absolvirani visokošolci v drugih strokah. Le vlada nam tega oficijelno noče priznati. Prosili in čakali so eksportni akademiki leta in leta, prirejali shode, sklepali resolucije, trpeli in delali a — zaman. V sled tega se je sklenil tridnevni demonstrativni štrajk, ki naj pokaže javnosti žalosten položaj eksportnih akademikov v pravi luči.

R. F. K.

Dnevne novice.

+ **Iz seje deželnega odbora kranjskega** dne 25. januarja 1913. Za električne daljnovode na Gorenjskem se sklenejo dogovori z lastniki zemljišč in se nabavijo mecesnovi drogovi. Ob postajališču Žirovnica se priredi rampa in dvigalo. — Od tvrdke Bacher se ponovno zahteva, da takoj odpravi nekatere nedostatke pri vodovodu za Kranj in okolico. — Za deželni zbor se pripravi zakonska predloga za zgradbo vodovoda Stari trg pri Črnomlju. — Ker se v deželnem muzeju v Ljubljani instalira centralna kurjava, se dosedanje peči prodajo. — Zastopnikom deželnega odbora v kuratoriju deškega zaveščišča na mestni deški šoli na Prulah se imenuje deželni odbornik dr. Zajec. — V odbor obrtne nadaljevalne šole v Zireh se imenuje zastopnikom deželnega odbora župnik Logar. — Prošnja ljubljanske izraelitske občine za prispevek k voznim stroškom za rabina se odkloni. — V pozitivnem kompetentnem konfliktu med deželnim odborom in sodiščem v zadevi ubožnega odstotka občini Žužemberk je c. kr. državno sodišče razsodilo v prilog deželnemu odboru.

+ **Nemci na naslov Nemcev.** V Kolinu izhajajoči »Jungliberale Blätter« pišejo: »Pod vtisom balkanskih zmag se množijo glasovi, ki bi avstrijski mo-

narhiji radi pripisovali položaj slovanke velesile. Nemčija dozdaj ni kazala, da bi bila voljna kaj takega podpirati, vendar je treba odkrito reči, da avstrijskega vladarja ne more biti poseben prijatelj, če vidi, da oni narod, na katerega pravijo, da se mora naslanjati — to je nemški — v mnogih svojih čilih ni preokročil političnega razuma otroka. Avstrijski Nemci morajo, če hočejo svoje stališče obdržati, imeti resno voljo za to. Z vednim sklicevanjem na davčno moč jim pa ni nič pomagano, tudi ne gre zanašati se na Nemčijo; ta ima sama s seboj zadosti opraviti. Če Nemci v Avstriji nimajo politične in kulturne moči, da lahko Slovane odpravijo, potem tudi ne morejo upravičeno zahtevati odločilne pozicije v monarhiji.« — Zelo umestne besede, katere naj si zapomnijo zlasti oni alpski Nemci, ki mislijo, da bodo s teroristično nekulturno politiko ugnali v kozji rog Slovence. Kultura štajerskih in koroških penemčencev pač ne bo premagala veljave zavedajočih se Jugoslovancev.

+ **Politični položaj na Hrvaškem** je silno nejasen. Zato ni čudno, da se zadnji čas o rešitvi hrvaške krize razširjajo najneverjetnejše in druga drugi nasprotujoče si vesti. Gotovo je, kakor vemo iz najkoneptentnejšega vira, to: da Mažari z vsimi silami delajo na to, da pride zopet na vladno krmilo mažaranska vlada. To dela zloglasni Khuen. Katerega kandidira on za bana, je potem bolj postransko. Odločujoči krogi naše monarhije se, kakor je videti, niso še ničesar naučili in Ogrji smatrajo zato hrvaško kraljestvo slejkoprej za svojo satrapijo.

+ **Cuvaj na Dunaju.** Cuvaj, ki je nad tri tedne bival na Semerniku, je prispel na Dunaj, da se z zdravniški posvetuje o nadaljnjem svojem zdravljenju — kakor nedolžno poročajo uradni listi. Druge vesti pa trdijo, da gre za rešitev hrvaškega vprašanja in da je Cuvaj prošil za sprejem pri cesarju, da pa ni bil sprejet. Nekateri listi poročajo, da je Cuvaj formalno še demisijsiral, vendar se te vesti še ne morejo kontrolirati.

+ **Na adresu dunajske »Reichspost«.** Piše se nam: Ob sedanjih balkanskih krizi smo se posebno čudili, da se je prvo nemško krščansko glasilo v Avstriji tako toplo zavzemalo za barbarske Albeance in propadle Turke. Iz vseh člankov se je videlo, da so kršč. socialistom na Dunaju stokrat ljubši nevrniki, kot pa — krščanski Slovani! Mi bi pa prosili slavno uredništvo »Reichspost«, naj enkrat pogleda v imenik naročnikov lanskega leta ter prešteje, koliko je imela plačujočih naročnikov med Turki in Albanci, koliko pa med katoliškimi Slovani, zlasti med duhovniki. Skoro vsak slovenski duhovnik je imel naročenega ne enega, ampak več nemških listov. Vprašamo, koliko nemških duhovnikov je naročenih na kak slovenski list, da bi se o naših razmerah iz naših listov informirali. Menda jih lahko na prste seštejejo naša upravnistva. Kdaj se je še »Reichspost« potegnila za naše koroške, štajerske in istrske brate! — Dokler Slovanom ta list ni pravičnejši, ni in ne more biti naš prijatelj!

+ **Šesttedenski živinski tečaj za mladeniče** se je včeraj otvoril v Horjulu z javnim predavanjem, na katerem so govorili deželni odbornik dr. Lampe, načelnik zadruge župnik Pristov in župan Stanovnik. Oglasilo se je 19 mladeničev, zanimanje za tečaj je veliko. Horjulska živinorejska zadruga si je nabavila že velik pašnik in misli se na osuševanje travnikov. Tečaj vodi deželni živinorejski inštruktor Jakob Hladnik.

+ **Dalmatinski deželni zbor se ne skiče?** Iz Zadra se poroča, da so politični krogi dobili zaupno poročilo z Dunaja, da se dalmatinski deželni zbor iz ozirov na zunanji položaj ne skiče. Vlada namreč ni mogla doseči zagotovila, da bi se deželni zbor ne baval z vprašanji, ki ne spada v njegovo kompetenco. Zbor se skiče kasneje enkrat.

+ **Umrli je včeraj** zjutraj v Zgornji Šiški g. Anton Sušteršič, posestnik itd. Rajni je bil eden prvih članov »Šišenskega prosvetnega društva«. Stal je vedno neomajeno v prvih vrstah za naše organizacije v Šiški. Odbor Šišenskega Prosvetnega Društva prosi vse člane in prijatelje, da se pogreba, ki se vrši v torek 28. t. m. ob 3. uri popoldne udeleže v najobilnejšem številu. Rodbini pa izrekamo najiskrenejše sožalje.

+ **Stavka v Vevčah.** Včeraj popoldne se je vršil zelo dobro obiskan shod pri D. Mar. v Polju. Delavstvo vztraja in ne gre brezpogojno v tovarno.

+ **Uniforma za vojaške zrakoplovce.** Za vojaške zrakoplovne oddelke se uvede nova uniforma. Po enem predloženih načrtov bi vojniki-zrakoplovci,

dobili vojno suknjo modre barve z dvema vrstama gumbov, podobno kakor je uniforma prostovoljnega avtomobilskega zbora, čepice slične mornarskim ali pa infanterijskim. Za častnike se določijo črne salonske hlače.

— **Državni most čez Kokro** bo država nadomestila z novim železobetonskim. Zgradba se bo oddala v kratkem.

— **Pramemba pososti.** Kartonažno tovarno J. Petriča v Viru pri Domžalah je kupil Julij Girardoni s Češkega.

— **Poročil se je ameriški notar** in trgovec v Ely, Jožef Mantel z gđc. Marijo Maierle.

— **Nov brzovlak med Monakom in Reko.** Za povzdigo tajskega prometa na naši rivijeri je železniško ministrstvo sklenilo uvesti novo brzovozno zvezo med Reko in Monakom. Brzovlak bi vozil preko Solnograda, Beljaka, Ljubljane, St. Petra in Matulje-Opatije in bi imel vse tri razrede. Vlak bi odhajal iz Monakovega ob 7:05 zjutraj in bi došel v Solnograd ob 10:35, Beljak 3:20 popoldne, v Ljubljano 8:06 zvečer, v Opatijo ob 9:54 in v Reko ob 10:40 zvečer. Zveza bi se vzdrževala tudi pozimi, aka bi bilo dovolj prometa. Novi brzovlak se uvede z julijem letos.

— **Kolodvorska postaja v Kranju** se bode, kakor čujemo iz gotovega vira, v najkrajšem času znatno preuredila in povečala. Pritlična postaja se bo vzdignila za eno nadstropje in tudi drugi skladiščni prostori se primerno povečajo.

— **Radi razžaljenja veličanstva in hujškanja k upor** za časa balkanske vojne stoji te dni pred sodiščem v Šibeniku šest oseb. Obravnava se vrši tajno.

— **Občinske volitve v Šibeniku.** Pri občinskih volitvah v III. razredu so bili soglasno izvoljeni vsi dosednji odborniki. (Kakor znano je bil šibeniški občinski svet radi demonstracij o priliki balkanskih vojnih zmag razpuščen.)

— **Učitelji kranjskega okraja** so v soboto dne 25. januarja izvolili v c. kr. okrajni šolski svet učitelja Vilka Rusa iz Kranja in Franceta Luznerja s Primkovega pri Kranju s 54 glasovi od 73 oddanih glasov, namestnikom pa Lovrica Perkota, nadučitelja v Poljanah, in Karela Završnika, učitelja iz Dupljan. Členi »Slomskove zveze« so oddali 19 praznih glasovnic.

— **Orgljarški mojster Zupan v Kamnigoricu.** Za hrbtom te firme se je priplazil nek tihotapec in v »Danu« dne 20. januarja t. l. z zvito gesto poboljal »bolnega« Zupana s kratko notico in z zlobnim namenom. Prav po farizejsko nagne glavo in pove javnosti sledeče: »Orgljarški mojster Zupan v Kamnigoricu je zbolel, zaradi tega naročenih del ne more točno izvršiti.« S temi besedami je hotel napraviti kratek konec obstanku tej povsod znani firmi. Med vrsticami se s satansko zavistjo namigava, češ: čemu se Zupanu nakloni še kako delo, ki kot »bolni« mož ni več zmožen dela izvršiti. Pаметen človek, komur so razmere znane, bo kmalu spoznal, kam meri hudobnež in bo dejal: Ubogi Zupan, kot mojster se oboleti ne sme! Kar živemu se zazvonilo, da bi si s tem pridobil več zaupanja in dela. To je pač najnovejši izum reklame! — Res je le tole: Ze pred 6 meseci sem nekaj obolel, a ne za en dan me bolezen ni položila na postelj. Delo sem vodil v vsem pogledu nepretrgoma, zato so pričali delavci in delo samo, kar se vsak lahko prepriča. Zdravstveni nadsvetnik gospod dr. Štajner je še pred odhodom na jug konstatiral popolno ozdravljenje. Seveda se moram varovati, posebno pozimi! To pa hudobneži izrabljajo v svoje zvite namene. — Ig. Zupan, orgljarški mojster.

— **Na gorenjski železnici** bodo s t. majnikom začeli voziti brzovlaki, ki se bodo ustavljali v Kranju, Podnartu in na Jesenicah. V to vrsto se je zgradila na kolodvoru v Kranju vodna postaja, katere rezervoar vsebuje 100 kubičnih metrov vode. Pri tej vodni postaji so napravljeni trije vodotoki, kjer bo lokomotiva zajemala vodo, in podzemeljski peplnjak za odklajanje pepela in brašne. Ta vodna postaja se izroči prometni šele prihodnjo pomlad. Zgradila jo je graška tvrdka H. Dirnböck, oblastveno avtoriziran inženir. Vsa zgradba stane okrog 30.000 K.

— **Gesbne vesti s pošte.** C. kr. poštni asistent Ivan Svetina je imenovan za poštarja v Žirovnici. Poštna aspiranta Pavel Hrast in Stanislav Pačič sta imenovana za poštne oficianta, in sicer prvi za Tržič na Primorskem, zadnji pa za Opatijo. Za poštne oficiantke so imenovane poštne aspirantke, in sicer: Milka Gregorič za Tržič na Primorskem, Olga Goričnik za Lovrano, Jerka Tončič za Ičići, Anica Vidali za Cerknico. Poštni upravitelj Peter Deskovič v Mošenicah je dobil mesto poštnega upravitelja v Dragi pri Mošenicah. Mesto poštnega upravitelja v Marčani je dobil Matej Blazina, dosednji poslovodja tamošnje poštne na-

biralnice. Poštni oficijantki Pavla Roth in Jožica Rakovec sta premeščeni in sicer prva iz Cerknice v Kamnik, druga pa iz Kamnika v Ljubljano. Poštna oficijantka Viljemina Vončina je odpovedala poštno službo. Poštarica Ivanka Kapelle v Zirovnici in pa oficijantka Ernestina Kodermac sta trajno umirovljeni; začasno umirovljena je Ivanka Pečnik.

— **Uboj na Dolenjskem.** Kakor orožnikom v Krškivasi je tudi Vam nekdo poročal o »groznem dogodku«, kako je na Hrastju Jožef Gramc ubil svojega slaboumnega očeta. Sodna komisija je pa dne 22. januarja 1913 dognala, da je Janez Gramc umrl naravne smrti vsled kapi v možganih. Toliko resnici na ljubo.

— **Pokopali so v nedeljo popoldne dne 26. t. m. soprogo mizarskega mojstra Matija Azmana v Kranju.**

— **Hrvat preletel Alpe.** 25. t. m. opoldne se je v Brigu dvignil s svojim aeroplanom aviatik Bjelovučić, po rodu Hrvat. Preletel je Alpe nad prelazom Mont Serrat in se ob pol 1. v Domodossoli srečno spustil na tla. Občinstvo ga je viharno pozdravljalo. Polet je trajal 25 minut.

— **Pri volitvi učiteljev veščakov v c. kr. okranji šolski svet v Kamniku** so prodrli liberalni kandidati s 27 glasovi proti 25 našim.

— **Umrli je v Mitrovici gospa Marica Vogrič, roj. Schlaff.**

Štajerske novice.

Š čudne govorice med liberalci v Celju. Te dni se je raznesla med celjskimi liberalci žalostna vest, da so gospodje, ki imajo glavno besedo pri celjski »stari« Posojilnici, pred dnevi rekli odločno besedo glede »Narodnega Lista« — plačaj ali pa nehaj. Dolgovi pri tiskarni znašajo za leto 1912 že baje nad 10.000 K, katere pa konsorcij »N. L.« ali takozvana »Narodna založba«, načeljuje ji dr. Kukovec, ne morejo več zmagati. Zima je tukaj, a »Narodni List« — brez strehe. Posebno odločno je nastopil stari dr. Srnec, katerega mu je močno mrzi protinarodno stališče dr. Kukovecve »Narodne stranke« glede slovenske deželne obstrukcije. Celjska Posojilnica, ki je pravzaprav glavna lastnica »Zvezne tiskarne« je odpovedala »Narodnemu listu« tiskarno in tako se je list preselil — v Ljubljano v Dragotin Hribarjevo tiskarno, kjer je bila tudi četrta številka tiskana.

Š **Ptujski dr. pl. Plachki** je imel v Gradcu predavanje o trializmu, katerega naj bi Nemci po njegovem mnenju zadušili na ta način, da bi se po-bratili z Mažari in Italijani.

Š **Pogrebni zavod v Ljubnem** preide v mestno upravo.

Š **Umrli je v Knitelfeldu štajerski dež. poslanec Emil Kunz.**

Š **Iz šole.** Razpisano je na slovenski okoliški ljudski šoli v Laškem trgu učiteljsko mesto. Šola je v I. plačilnem razredu. — Na ljudski šoli pri Sv. Vidu pri Ptuju je razpisano mesto učiteljice. — Pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah je na tomošnji ljudski šoli razpisano definitivno mesto učitelja.

Š **Za prvo porotno pri celjskem okrožnem sodišču so bili izzrebani sledeči gg. kot glavni porotniki:** Andrej Stegenšek, posestnik v Tevčah; Janez Pilihi, posestnik v Škofji vasi; Jurij Streučan, posestnik na Lavi; Anton Stern, mesar v Rogaški Slatini; Ignac Rup, trgovec v Gornjem Gradu; Ignac Fludernik, gostilničar na Ljubnem v Savinjski dolini; Dominik Bezenšek, trgovec na Frankolovem; Franc Wusser (!), župan na Sladki gori; Viktor Zigrosser, vpokojeni nadoficijal v Rogatcu; Janez Berdnitsch, trgovec v Slatini; Karl Teppey, tugoec v Celju; Anton Petek, župan pri Sv. Kristofu; Simon Meglič, vpokojeni nadučitelj na Vranskem; Andrej Hudovernik, posestnik v Velenju; Blaž Požabeg, gozdar v Konjicah; Franc Potočnik, tovarnar v Slovenjgradcu; Janez Pinter, župan v Zavrhu; Anton Grosek, vpokojeni orožnik v Pijovcu; Franc Košenina, notarski kandidat na Vranskem; Jože Marzidovšek, župan na Zbelovem; Jožef Mahkovec, trgovec v Retju; Janez Mastnak, krojač v Celju; Alojz Cvahte, župan v Ličenci; Jože Prislán, trgovec v Gornjemgradu; Jožef Vrečko, trgovec na Bizeljskem; Juli Šimeček, posestnik v Stari vasi; Jože Skaza, posestnik v Velenju; Franc Schauer, veleposestnik na Vranskem; Florijan Rak, posestnik v Spodnjih Gorčah; Franc Delaorda, gostilničar v St. Janžu na Vinski gori; Mihael Jošt, posestnik v Gotovljah; Viktor Hauke, notelir v Šoštanju; Anton Verbič, trgovec v Sevnici; Franc Piki, trgovec v St. Pavlu pri Preboldu; Matija Jeraj, posestnik v Nizki; Ignac Jakl, krojač v Vojniku. — Kot nadomestni porotniki so bili izzrebani: Jože

Steiner, sedlar v Zalcu; Juri Krašovic, trgovec v Zalcu; Jože Jarmer, lesni trgovec v Celju; Franc Knici, gostilničar v St. Jurju ob južni železnici; Janez Suppan, mesar v Celju; Rudolf Costa-Kuhn, tovarnar v Celju; Anton Majcen, opesestnik v Smarjeti; Florijan Vrečko, posestnik v Škofji vasi, in Anton Kosar, ključavničar v Celju.

Primorske vesti.

p **Volitve v goriško trgovsko in obrtno zbornico.** Volitve v trgovsko in obrtno zbornico se vrše dne 28. in 29. t. m. Prvi dan volitve dve kategoriji trgovine, drugi dan pa tri kategorije obrti. Prva trgovska kategorija voli dva člana, druga tudi dva. Obrtne kategorije volijo tri člane. Živahne so volitve po goriški deželi, v prvi vrsti v Gorici. Tu se gibljejo Italijani iz trgovske in obrtne zbornice, z municipija, in italijanska liberalna stranka je kakor stranka nastopila z vso silo, da na teh volitvah prodre s svojimi kandidati. Stranki gre kar za dva deželnozborska mandata; ako bi pri volitvah v trgovsko zbornico zmagali Slovenci, bi bili Italijani ob dva deželna poslance in ob večino v goriškem deželnem zboru. Radi tega je umevno, da napenja vse svoje moči in da po svoji stari navadi uporablja vsa sredstva, da zmaga. Pripravili so se že dobro. Mnogo volilnih upravičencev - Slovencev ni vpisanih v volilno listo, mnogo jih ni dobilo legitimacije in glasovnice, dasi sodijo, da so vpisani. Marsikdo tudi ni reklamiral, tako da Lahi v tem boju niso ravno tako na slabem. Vrh tega se lahko pripeti, da bodo poskušali Lahi z zvijačami in sleparijami, kakor so zadnjič. Takrat se je pokazalo, kako znaajo zmagovati Italijani! Slovenci so prišli na sled, da se je zgodila velika volilna sleparija. Slovenci so spravili skupaj v petih dneh nad 900 glasov. Iz Furlanije ni bilo prišlo niti 100 glasov, v Gorici je bilo oddanih, da ali ne, 300 italijanskih glasovnic. Gotovo je bilo, da so morali zmagati slovenski kandidati, toda ko je bila italijanska gospoda izvedela, koliko je glasov, in so videli, kaj jih čaka, so tekotom osmih dni nafa-bricirali toliko glasov, da so končno zmagali s 1046 glasovi. Vodila se je preiskava, ki je ugotovila sleparijo, ali reklo se je, da se krivci ne morejo dobiti! Navzlic temu sta bila iz te zbornice izvoljena zastopnika v deželni zbor potrjena za poslance. Volitve vodi c. kr. volilna komisija, kateri predseduje namestniški svetnik Rebek. Zato imamo upanje, da se bo vršila volitev strogo po zakonu.

p **Pri zgradbi novega poštnege splotja v Opatiji** je dobila mizarska dela mizarska zadruga na Viču, ki je bila z 12.000 K najnižji ponudnik. Najvišji ponudnik je oferiral delo za 48.000 K.

p **Eksplodija na parniku.** Trst, 26. januarja. Snoči se je primerila na parniku »Nesazis« grozna katastrofa. Eksplodiral je dinamit, ki ga je menda imel neki mornar skritega za ribolov. Pri tem je bil kurjač Anton Zanetič težko ranjen, mornarja Dominik Bernardo in Marijan Pittacco pa ubita in grozno razmesarjena.

p **Kinematograf v Gorici.** »Slovenec« z dne 25. t. m. poroča, da je gimnazijsko ravnateljstvo v Gorici pretekli petek popoldne odločno prepovedalo učencem obisk kinematografa v »Centralu«. Ta vest je netočna. Gimnazijsko ravnateljstvo je na sploh prepovedalo učencem obisk vseh kinematografov v Gorici. Jako pameten sklep; upravi »Centrala« pa miglja s kolom.

p **Poročil se je v Gorici sodnik g. Mirko Koršič z gdnjo Cecilijo Zeleznik.**

— **Prebrisanost tržaških tatov.** Te dni se je v stanovanju nekega tržaškega težaka zgasil neznan človek in rekel ženi, naj gre nemudoma z njim v prosto lukko, kjer se je njen mož ravnokar ponesrečil. Žena se je hitro odpravila in šla z njim. Medpotoma se je pa spremjevalec ločil od nje in ko je prišla v svobodno lukko, je videla, da je njen mož cel in zdrav. Z možem sta takoj slutila prevaro in hitela domov, kjer sta našla stanovanje vlomljeno in oplenjeno.

Razne stvari.

50letnica poljske osvobodilne vstaje. Dne 22. t. m. so Poljaki slavili spomin 50letnice bojev za neodvisnost Poljske, ki so se začeli dne 22. januarja 1863 in končali jeseni leta 1864. Povsodi v svobodnih državah, kjer prebivajo Poljaki, so se vršile resne svečanosti, zlasti pa v Galiciji. V Lvovu se je vršilo slavnostno zborovanje v mestni dvorani; navzočih je bilo med drugimi tudi mnogo narodnih bojnikov, ki so se leta 1863. sami udeležili ustanke. Govoril je bivši državni poslanec dr. V. Lewicki, ki je slavil spomin onih

požrtvovalnih mož, ki so za svobodo domovine radi vse žrtvovali, tudi svoje življenje. Za njim je govoril vseučiliški profesor dr. Zakrzewski kot slavnostni govornik; podal je zgodovino bojev za svobodo Poljske in ob navdušenem pritrjevanju navzočih povdaril velik pomen teh bojev.

Vražji pisalni stroj. Starejši pisar, ki se je moral na svoja pozna leta naučiti pisati na pisalni stroj, jezen godrnja: »Pisalni stroj je iznašel sam vrag; kakor hitro človek malo preneha z delom, pa takoj vsi slišijo!«

Ljubljanske novice.

Ij **Naše priredbe.** Včeraj sta se vršila ob ogromni udeležbi občna zborna šentpeterskega Prosvetnega Društva in mladega Šišenskega Prosvetnega Društva. Natančna poročila o občnih zborih slede. — V »Ljudskem Domu« je Podporno društvo tobačnega delavstva priredilo lepo vspelo igro »Miklova Zala«, v veliki dvorani »Uniona« pa je imel skioptično predavanje o vojski na Balkanu g. profesor Šarabon. Dvorana je bila natlačeno polna, mnogo ljudi ni dobilo več prostora in je moralo oditi.

Ij **Zopet predpustna z magistrata.** — **Kako so policaji lovili poštenega obrtnika - dimnikarja.** Naša mestna policija ima par gospodov, ki med seboj tekmujejo ne samo v lepoti, ampak tudi v vsegamogočnosti. Tako so se pred kratkim dogodili na policiji prizori, kakor jih navadno vidimo le v operetah. Gospod župan se je jezil, Ljubljanci pa so se prav pristrčno smejali. Na županovo jezo pa gotovi gosposje menda nič ne dajo, sicer bi se po zadnjih dveh dogodkih vendar že vsi zavedli, kje se pričinja in neha njihova oblast. O tem pa menda še ni natančno poučen mestni policijski nadzornik Javornik, ki je pripravil te dni tretje dejanje za opereto »Na mestni policiji«. Zgodilo se je pa tako: V hiši g. Kluna v Hrenovi ulici je te dni nekega lepega jutra ob četrta na šesto uro prišel praskati dimnikar. Tako je gospod Klun dimnikarju naročil in dimnikar je kot vester obrtnik izvrševal naročilo gospodarja. Nakrat pa se je v dimnikarjevi bližini pod streho pojavila soproga g. policijskega nadzornika Javornika z visokim sporočilom njene gospoda soproga. Dimnikar je v svojo veliko grozo čul Javornikov odlok, da bo dimnikarja in hišnega gospodarja vrzel iz hiše, če dimnikar z delom ne preneha. Dimnikar si ni mogel predstavljati, kako bo policijski nadzornik Javornik splošno spoštovanega gospoda Kluna metal iz njegove hiše, zato ni groznja nanj prav nič vplivala. Dimnikar je nadaljeval delo ter si je Javornikovo jezo nanj tolmačil tako, da se Javornik boji »ta črni«. S tem pa stvar še ni bila končana. Nekaj časa potem ko je dimnikar zapustil hišo, je Javornika prišla še-le prava jeza in v tej jezi se je čutil, da ima v rokah veliko oblast ne samo nad policaji, ampak tudi nad dimnikarji. Zdelo se mu je nekaj nečuvenga, da predrzní dimnikar svojega praskanja noče urediti po njegovih poveljih. Oblastno je Javornik telefoniral na trnovsko policijsko stražnico in par trenotkov pozneje so že policaji po celem Trnovem iskali poštenega obrtnika - dimnikarja. Končno je neki policaj res iztaknil dimnikarja, nakar se je dimnikar takoj podal na pot na magistrat pred gospoda Javornika. G. Javornik je kaj oblastno obrtniku pravil, da bo že on prepovedal, da ne bo dimnikar zjutraj hodil v hišo, ko mu je pa obrtnik pojasnil, da takih paragrafov za g. Javornika ni in da ljubljanski dimnikarji niso pridržani nadzorstvu policijskega nadzornika ter da delajo po naročilih gospodarjev, je Javornik nakrat odpustil obrtnika z visokoneprijaznimi besedami: »Z Vami nimam nič govoriti!« Obrtnik je z glavo maha odšel z ljubljanskega magistrata ter si mislil, če so ga zato policaji iskali, ker g. Javornik nima z njim nič govoriti. Mislil si je svoje o mestni policiji in o Javornikovi oblasti. Mi pa mislimo, da bi v takih razmerah bilo prav, če bi g. župan razmere na magistratu pošteno okrtal. To naj bi bilo pa zadnje dejanje operete »Na mestni policiji«. Na vsak način obrtnik mora dobiti zadoščenje!

Ij **Občinski svet** ima izredno sejo v sredo, dne 29. januarja 1913 ob šestih zvečer v mestni dvorani. Dnevni red: I. Javne seje: I. Naznanila predsedstva. II. Odobrenje zapisnika zadnje seje. III. Personalne in pravnege odseka poročila: 1. o izvolitvi odposlanca občinskega zastopa in njega namestnika v c. kr. deželni šolski svet; 2. o odloku deželnege odbora glede sklepa občinskega sveta radi podelitev podpor iz vseučiliškega zaklada; 3. o odloku

dežel. odbora glede sklepa občinskega sveta radi prevzeta vadnice društva »Mladike« v mestno upravo; 4. o odloku deželnege odbora glede sklepa občinskega sveta radi dovolitve kredita za podpore mestnim učiteljem. IV. Finančnega odseka poročila: 1. o dopisu c. kr. priv. južne železnice glede soudeležbe mestne občine pri letošnji razstavi »Adria« na Dunaju; 2. o prošnji na deželni odbor vojvodine Kranjske glede deželnege prispevka za zgradbo splotij c. kr. državne obrtne šole; 3. o prošnji na deželni odbor vojvodine Kranjske glede deželnege prispevka za zgradbo kanalov - zbiralnikov in obrežnih zidov ob regulirani Ljubljanci; 4. o prošnji poveljstva c. kr. pehotne vojašnice glede povečanja pisarniških prostorov pisarne c. kr. pešpolka št. 27; 5. o prošnji c. in kr. 3. kornega poveljstva za zgradbo remiz za vozove na dvorištu topničarske vojašnice. V. Stavbnega odseka poročila: 1. o končani kolavdaciji razširjevalnih stavb pri mestni infanterijski vojašnici; 2. o prošnji Marije Klobčar za razširjenje regulacijskega načrta za stavbišča med Gradaščico in Cesto v Mestni log; 3. o samostalnem predlogu o. s. Ivana Srebotiča glede ureditve Holzapflove ulice. VI. Policijskega odseka poročila: 1. o dopisu županovnem glede zgradbe mestne mrtvašnice; 2. o prošnji okrajnega načelnika na Barju glede oprostitve Barjanov od pasjega davka; 3. o poročilu Gasilnega in reševalnega društva o delovanju za IV. četrtletje 1912; 4. o samostalnem predlogu o. s. Josipa Marinka glede spremembe določil za izpraznjevanje grebeničnih jam. VII. Šolskega odseka poročila: 1. o računih o porabi dotacije na mestnem dekliškem liceju za leto 1912; 2. o samostalnem predlogu o. s. Ivana Štefeta glede kuharskega in gospodinjinskega pouka na mestnih dekliških ljudskih šolah. VIII. Direktorija mestnega vodovoda in elektrarne poročila: 1. o prošnji vodstva gluhonemnice v Ljubljani za odpis večje porabe vode; 2. o prošnji vodstva azila za neozdravljive bolnike za znižanje cen za porabo vode in električnega toka. B. Tajne seje: I. Naznanila predsedstva. II. Odobrenje zapisnika zadnje seje. III. Direktorija mestnega užitninskega zakupa poročila: 1. o proračunu mestnega užitninskega zakupa za leto 1913; 2. o prošnji preglednikov užitninskega zakupa za zvišanje prejemkov; 3. o samostalnem predlogu o. s. dr. Ivana Zajca glede starostnega zavarovanja uslužbencev mestnega užitninskega zakupa; 4. o prošnji nekega uslužbenca užitninskega zakupa za starostno preskrbo. IV. Obrtnega odseka poročila o prošnjah za razne obrtne koncesije.

Ij **Imenovanje.** Obrtni nadzornik prvega razreda g. J. Santruček, je imenovan za višjega obrtnega nadzornika prvega razreda.

— **Osebnosti.** Za predsedalnega tajnika deželne vlade je določen kamniški okrajni glavar g. Krese. — V Ljubljano se je pripeljal nadkomisar drž. policije dr. Skubel. Ložira v »Unionu«.

Ij **Umrli je v soboto gospa Marija Ihan, uradniška vdova, v 92. letu svoje starosti.**

Ij **Dar.** Namesto venca na grob gospe Marijane pl. Hollegha roj. Kosler je daroval Vincencijevi družbi v Trnovem g. Jos. Kosler 10 K.

Ij **Po pokojnem J. Majcenu** bo jutri ob 8. uri zjutraj v šentjakovski cerkvi slovesna maša za dušnico. Poleg tega so vsak dan tekom 30 dni ob 10. uri dopoldne sv. maše za dušnice za pokojnim.

Ij **Umrli so v Ljubljani:** Ana Tomšič, bivša delavka, 73 let. — Uršula Vidmar, mestna uboga, 87 let. — Josip Prepeluh, mestni delavec, 55 let. — Uršula Zaletel, šivilja, 40 let.

Ij **O Hinku Nučiču** piše zagrebški »Pokret«: »Gospod Hinko Nučič je našemu gledališkemu občinstvu znan kot inteligenčen, talentiran in ambiciozen igralec in dober režiser. Vloge, ki jih je doslej pri nas kreiral, je solidno izdelal. Včeraj se nam je pokazal kot Hamlet. Za g. Pavičem je bil to v tekoči sezoni drugi Hamlet. Kakor v vseh dosedanjih, tako se je gospod Nučič v le-te poslužil mirnih sredstev svoje realistične igre, prehajaje samo tupatam v patos, kateremu bi se mogel ogniti. Posamezna takozvana »velika mesta« v drami je izvedel na splošno zadovoljnost. V celoti je bil njegov Hamlet nekam trd, kar se je izza mehkega Hamleta g. Paviča posebno opazilo. Sicer je pa to razlika v temperamentu in razumevanju, ki ni na škodo drami. Treba povdariti, da je g. Nučič v izdelavi svoje vloge šel svoja pota, v kolikor je to danes še mogoče igralcem, ki ne predstavljajo samo Hamleta. Občinstvo je bilo z njegovim Hamletom popolnoma zadovoljno ter mu je za vsakim dejanjem ploskalo. Gledališče je bilo polno.«

Ij Promenada v blatu. Neverjetno se človeku zdi, da so take cestne razmere, kakršne imamo v Ljubljani, v stolnem mestu sploh še mogoče. Če pride tujec v Ljubljano, kjer je baje jako agilno društvo za tujski promet, strmi nad pešpoti, po katerih mora bresti v stolnem mestu. Če ga dovede pot v nedeljo opoldne v našo lepo Zvezdo, razveseli ga dejstvo, da imamo sedaj v Ljubljani ljubeznivega vojaškega kapelnika, ki nam skoraj ob vsakem vremenu in ob vsaki temperaturi nudi krasne muzikalne užitke v prosti naravi. Človek se ne more dovolj simpatično izraziti o tej uredbi, če pa pogledaš na močvirje blata, katero pokriva tla naše Zvezde, zasmiliti se ti mora šetalec, ki išče razvedrila ob zvokih vojaške godbe. Niti glavni drevored Zvezde od Kazine proti Tonhali ni niti za meter široko posut. V blatu se človek udira skoraj do gležnjev, vojaki, godci, za katere so po drugih mestih napravljeni muzikalni paviljoni, stoje v snegu, sredi njih pa kapelnik v luži. Slavni mestni magistrat naj bi vsaj toliko obzirnosti imel do svojih občanov, da bi jim privoščil par vozov peska, godbi pa par desk in slame. Če se slavni magistrat ne bode ganil, napravili bomo prihodnjič ob godbi zbirko in prepričan sem, da nabereimo toliko milodarov, da si sami nakupimo nekaj peska in dil. Ali ni na magistratu človeka, ki bi neznosne cestne razmere v Ljubljani opazil?

Ij V aeroplanu iz Ljubljane v Gorico se je včeraj vrnil nadporočnik Holecka.

Ij Iz gledališke pisarne. Jutri v torek prvič za nepar opereta »Orpheus v podzemlju«, ki je pri premijeri v nedeljo napolnila hišo in sprožila salve smeha med občinstvom. V četrtek »Orpheus v podzemlju« za par. V soboto Gavaultova veseliga »Mala čokoladarica«, povsod dobrodošla in priljubljena, v režiji g. Fišerja. Nadaljnji dramski repertoar: Bilinskega »Vrtoglavi«, Bahrovi »Otroci«, Thomova »Magdalena«, Sem Benellija »Cena delle beffe«. Opera pripravlja »Madame Butterfly«, »La Wally«, »Brivca seviljskega«.

Ij Na oklicih je Papež Alojzij, trg. sotrudnik z Emilijo Knaflič, gostilničarka v Sp. Šiški.

Telefonska in brzojavna poročila.

VOJSKA SE NADALJUJE.

(Od našega londonskega poročevalca.)

London, 27. januarja. Danes popoldne izroče balkanski zavezniki Rešid paši noto, da smatrajo z ozirom na razmere v Carigradu mirovna pogajanja za razbita in se od danes štiri dni naprej vojska nadaljuje.

POGAJANJA SO RES PREKINJENA.

London, 27. januarja. »Reuter« poroča: Delegati balkanskih držav so izvolili odbor, v katerem je vsaka država po enem članu delegacije zastopana, in bo ta odbor sestavil notifikacijo na Rešid pašo, da balkanska delegacija smatra mirovna pogajanja za kočana. Nota se najbrže izroči jutri. Tu pa ne verujejo, da bi konec pogajanj pomenil že napovedi konca premirja.

PRIPRAVE ZA NOVO VOJNO.

Sofija, 27. januarja. Bulgarske čete pred Čataldžo se vnovič pomnože s srbskimi četami, ker je bulgarsko višje vojno poveljstvo zahtevalo, da izpred Čataldže odide srbske čete zopet pridejo v fronto.

Belgrad, 27. januarja. Vodstvo državnih železnic je dobilo nalog takoj pripraviti 150 vozov za transport vojnega materiala.

× × ×

GRKI PRODRAJO DALJE.

Atene, 27. januarja. (Oficijelno.) Grške čete pod poveljstvom prestolonaslednika nadaljujejo prodiranje proti Janini. Turki se obupno upirajo. Njihove izgube so velike. Podrobnejših poročil še manjka.

× × ×

TURKI ODRINA NE Odstopijo.

Carigrad, 27. januarja. Včeraj se je sestel odbor vodilnih mladoturških oseb, ki je sklenil, da Turčija Odrina in Arhipela ne odstopi.

MIROVNO VPRAŠANJE.

London, 27. januarja. Turški delegati do včeraj zvečer še niso dobili od svoje vlade nobenih instrukcij, niti obvestila, je li vlada na noto velesil odgovorila.

ODGOVOR TURČIJE.

Carigrad, 27. januarja. Veliki vezir je objavil, da bo odgovor turške vlade na no-

to velevlas' koncilijanten in dal velesilam priliko, da se s Turčijo dalje pogajajo.

»NEUE FREIE PRESSE« O ODRINU.

Carigrad, 27. januarja. »Neue Freie Presse« poroča iz Carigrada, da so vodilne vladne osebe izjavile, da bo vlada najbrže predlagala, naj se Odrin in njegova okolica nevtralizira, da se ne sme utrjevati in da naj prevzame vlado nad tem otomanskim ozemljem guverner, ki naj se vzame iz kake male evropske države.

ZOPET DVE LAŠKI BOJNI LADJI ODPOLANI V EGEJSKO MORJE.

Rim, 27. januarja. »Tribuna« poroča, da ste 25. t. m. odpluli križarki »Vittorio Emanuele« in »Regina Elena« iz Spezzije proti otoku Stampaliji v egejsko morje. »Corriere d'Italia« piše, da ima laško brodovje namen pridružiti se eventualni brodovni demonstraciji pred Carigradom ter da je laški poslanik že zahteval od velikega vezirja avtorizacijo za prehod skozi Dardanele. Ako bi se Turčija velesilam v tem pogledu upirala, bi velesile prehod forcirale.

TURŠKA KRIŽARKA »HAMIDIE«.

Suez, 27. januarja. Turška križarka »Hamidie« je odplula proti jugu. Grške ladje nanjo prežijo.

ODSTOP SULTANA.

Carigrad, 27. januarja. Načrt o odstopanju sultana se potrjuje. Prestolonaslednik je vedel za ta načrt.

NOVI TURŠKI ZUNANJI MINISTER.

Carigrad, 27. januarja. Danes se po vsej priliki izvrši imenovanje generalnega tajnika mladoturškega odbora princa Said Halima za ministra za zunanje zadeve.

SRBSKI PRESTOLONASLEDNIK.

Belgrad, 27. januarja. Srbski prestolonaslednik se stalno nastani v Skoplju. Neki arhitekt je že dobil naročilo, naj izvrši načrte za prestolonaslednikovo palačo v Skoplju.

POGAJANJA ZA TRGOVSKO POGODBO MED AVSTRO-OGRSKO IN SRBijo.

Belgrad, 26. januarja. »Pravda« piše, da se ji od zanesljive strani poroča, da so pogajanja za trgovsko pogodbo med Avstro-Ogrsko in Srbijo v polnem teku. Upa se, da se bo vprašanje za oba dela povoljno rešilo in že danes se lahko trdi, da so razmere med Dunajem in Belgradom postale normalnejše. Srbija bo v gospodarskem oziru dobila na Dunaju velike ugodnosti in bo tudi od svoje strani skušala dati kar največ koncesij. Zdi se, da bo to vedenje Srbije tudi na stališče Avstrije v zadevi albanskih mejá ugodno vplivalo. »Politika« pravi, da povzročata največje težkoče v mejnem vprašanju okraja Džakovo in Debar, toda znaki kažejo, da tudi te težave niso nepremostljive.

ZA MIRNO REŠITEV.

Dunaj, 27. januarja. Na nemškem poslanstvu je bil v proslavo 25letnega vladanja nemškega cesarja banket, na katerem je nemški poslanik v napitnici našemu cesarju dejal, da bodeta Nemčija in Avstrija štiliti svoje življenjske interese na način, da bo vendarle mogoče ohraniti mir.

× × ×

NEMŠKE DEMONSTRACIJE PROTI SLOVENCem V CELOVCU.

Celovec, 27. januarja. Včeraj zvečer je imela v dvorani hotela »Trabesinger« celovška slovenska čitalnica plesni venček, pri katerem je igrala vojaška godba pešpolka št. 17. Na ta ples so bili v polkovem povelju povabljeni tudi častniki. Pred hotelom so se vršile včeraj zvečer velike demonstracije Nemcev proti Slovencem. Nemški divjaki so opljuvali slovenske dame, razbili okno, zadrževali vozove gostov ter na vso moč tulili. Mestna policija je pustila demonstrante demonstirati dve uri. Celovski nemški divjaki in celovška mestna policija so včeraj sijajno dokumentirali potrebo državne policije v Celovcu.

NAPAD NA NADVOJVODO.

Barcelona, 27. januarja. Na Balearih je na sprehodu neki individij streljal z revolverjem na avstrijskega nadvojvodo Leopolda Salvatorja. Napadalec je oddal na nadvojvodo šest srellov. Nadvojvoda je lahko ranjen. Napadalec so prijeli.

ZDRAVSTVENO STANJE KARDINALA NAGLA.

Dunaj, 27. januarja. O zdravstvenem stanju kardinala dr. Nagla pravi danes izdan bulletin: Žila 82, redna, močna, temperatura normalna.

NADVOJVODA RAINER UMIRA.

Dunaj, 27. januarja. Nadvojvoda Rainer leži od včeraj 4. ure popoldne v agoniji. Včeraj ob 3. popoldne je bil nadvojvoda na lastno željo previden s svetimi zakramenti za umirajoče, nakar se je poslovil od rodbine in osebja. Slovo je bilo pretresljivo. Nadvojvoda se je zahvaljeval vsem za vse, kar mu je kdo v življenju dobrega storil.

Nadvojvoda Rainer.

Dunaj, 27. januarja. Stanje nadvojvode Rainerja je stacionarno in se je vsak trenutek bati katastrofe. Njegovo stanje je popolnoma brezupno.

SPLOŠNA STAVKA NA OGRSKEM.

Budimpešta, 27. januarja. Vodstvo socialnodemokratske stranke je sklenilo izvršiti vse priprave za splošno stavko, ke-daj se stavka prične, je izročeno previdnosti vodstva.

SMRTNA KOSA.

Dunaj, 27. januarja. Danes je umrla soproga predsednika državnega sodišča, Ema Unger v starosti 73 let.

NOVE ORGLE CZENSTOCHOVSKEGA SAMOSTANA POGORELE.

Varšava, 27. januarja. Pri trvdki Riger v Karvinu v Šleziji so bile za slavni samostan v Czenstochovu na Poljskem naročene nove velike orgle v vrednosti 200.000 K ter te dni izgotovljene. Ko so jih pripeljali v Czenstochov, so jih spravili v neko šupo. Včeraj ponoči pa je nastal v šupi požar in dragocene orgle popolnoma uničil. Bilo je zažgano. Sledu za požigalcem ni.

ARETACIJA DVEH GOLJUFOV V NIZZI.

Nizza, 27. januarja. Tu sta bila aretirana dva Nemca, Oto Bender in Bruno Albig, ker sta obdolžena, da pripadata mednarodni goljufivi igralski družbi. Pred kratkem sta nekega ruskega trgovca pri igri ogoljufala za en milijon frankov.

POŽAR.

Halle, 27. januarja. Požar je uničil tukajšnje mestno hišo.

SMRT VSLED IZHLAPEVANJA PLINA.

Dunaj, 27. januarja. Danes jutraj so našli mrtvega nadporočnika Oskarja Franke, njegovo prijateljico Irmo Widhalm pa nezavestno. Omamili so ju strupeni plini.

STAVKA DELAVCEV V PLINARNI V KRAKOVU.

Krakov, 27. januarja. Stavka delavcev v plinarni v Krakovu je končana.

MAHMUT - ŠEPKET PAŠA,

novi turški vezir, je eden glavnih kolo-vodij mladoturškega gibanja, ki je vedno zastopal ostre in radikalne odred-be. Kot prvi je prevzel poveljstvo po-bunjene armade ter bil tisti, ki je mla-doturške ideje spremenil v dejstva. 24. aprila 1909. se je Mahmut - Šefket paša z mladoturško pridobljeno armado po-javil pred Carigradom; po kratkem boju tik vojašnice Taksim se mu je me-sto udalo. S tem je bila zapečatená usoda sultana Abdul Hamida in njegovega staroturškega režima. — V ministrstvu Hakki paše (leta 1910.) je bil sedanji vezir vojni minister, sedanji notranji minister Talaat bej pa minister istega portfelja.

PROTIJEZUITSKE POSTAVE V NEM-ČIJI.

Berolinska »Tägliche Rundschau« po-roča, da se pogaja nemška vlada z vodi-telji centra o odpravi postave proti jezui-tom. List trdi, da se bodo protijeziuitske po-stave najbrže za deset let suspendirale. Večina za tak predlog je že v nemškem

Sanatorium Emona v Ljubljani,

Komenskega ulica 4.
Privatno zdravilišče za notranje in kirurškične bolezni. — Porodnišnica. — Medicinalne kopeli. Lastnik in šef-zdravnik: Dr. Fr. Derganc, primar I. kir. odd. dež. boln.

državnem zboru zagotovljena, ker bi zanj poleg centra glasovali tudi socialni demo-kрати in konservativci.

Mohorjani — vsi se spomnite „Slovenske Straže“!

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m, sred. tlak 736.0 mm

Dan	Cas opa-zovanja	Stanje na-črta v mm	Tempe-ratura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Podavna v 24 urah v mm
25	9. zveč.	735.1	4.2	sr. jzah.	oblačno	
26	7. zjutr.	735.1	— 0.6	sr. vzsvz.	del. obl.	0.0
	2. pop.	734.4	5.8	sl. vzh.	"	
26	9. zveč.	733.2	3.0	brezvetr.	del. obl.	
27	7. zjutr.	743.7	0.0	sv. vzsvz.	jasno	0.0
	2. pop.	742.2	3.0	sr. vzh.	"	

Srednja predvčerajsna temp. 4.8°, norm. 2.1°.
Srednja včerajsna temp. 2.7°, norm. — 2.0°.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 27. januarja 1913.

Pšenica za april 1913	11.75
Pšenica za oktober 1913	12.20
Rž za april 1913	10.17
Rž za oktober 1913	9.77
Oves za april 1913	10.68
Oves za oktober 1913	8.88
Koruza za maj 1913	7.69
Koruza za julij 1913	7.89

Globoke žalosti potrti, naznanjamo vest o smrti naše ljubljene soproge gospe

Marije Jerelin, roj. Marlens

ki je včeraj dne 26. januarja 1913 ob pol 7 uri zvečer v 51. letu svoje starosti na nagloma mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb predrage rajnice bo de v torek, dne 28. januarja 1913 ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Litiji. 286

V Litiji, dne 27. januarja 1913.

Žalujoči ostali.

Razpis službe občinskega tajnika

Podpisano županstvo išče zanesljivega in v občinskih stvareh izvežbanega

tajnika

s takojšnjim nastopom. — Plača po dogovoru.

Županstvo občine Hrenovice

na Razdrtem, Notranjsko.

Razdrto, 24. januarja 1913.

Večja množina raznovrstnih

črevljev

se razproda v sredo 29. t. m. ob 9. uri dop. na Dunajski cesti 33 v skladišču BALKAN

Interesentje se vljudno vabijo.

284

Ivo Petročnik, c. kr. agrarni geometer

Anica Petročnik roj. Vavken

poročena.

Ljubljana.

27. I. 1913.

Cerklje.

Na nevarnih tleh.

Med španskimi liberalci vlada velika zmeda. Odkar je njih vodja, ministrski predsednik grof Romanones, pregovoril kralja k težko razumljivemu koraku, da je sprejel v avdienci republikanske vodje, se skupine onih liberalcev, ki še monarhično mislijo, silno neprijetno počutijo v stranki, ki je spravila državno politiko na tako čudna in nevarna pota. Saj si je težko misliti večjo politično nepremišljenost, kakor je bila ta, da se hoče monarhična vlada opreti na najhujše nasprotnike monarhije. Še dan pred avdienco je Azcarate podpisal izjavo, v kateri se zahteva »radikalna izprememba ustave«, to je odprava monarhije, in v kateri se vsi revolucionarji pozivajo k odkritemu boju na »javnih prostorih«. Drugi dan je pa isti mož celo uro prebil pri kralju v političnem pogovoru ter se po avdienci na vsa usta hvalil, kako zelo je bil kralj z njim ljubeznjiv.

Ni čuda, da je liberalcem ob tem početju svojega vodje neprijetno pri srcu. V svojih listih bi svoja neugodna čustva sicer radi prikrili ter skušajo na razne načine olepšati nevaren političen skok grofa Romanonesa, toda iz njihovega zvižanja jasno govori velika zmeda in stiska, v kateri se nahajajo. Stranka je do kraja demoralizirana in kdor še količkaj drži na red in varnost države, beži h konservativcem.

Medtem pa vlada hrupno veselje v republikanskem in soc. demokratskem taboru. Proglasili so vojno do uničenja konservativcem — toda tudi liberalci dobro čutijo, kako hudo in poniževalno je biti odvisen od takih elementov. Strah jih je pred končnim obračunom, ki ga bodo zahtevali ti elementi za današnjo pomoč liberalni vladi. Saj so glasovi na shodih revolucionarjev vedno drznejši in te dni je na shodu v Castelonu eden revolucionarnih voditeljev ob hrupnem pritrdjevanju oznanil, da bo Španija v par mesecih republika.

Manifest republikansko - socialistične zveze, ki ga je izdala proti spomenici konservativcev, je v tem oziru tudi do kraja jasen. Grof Romanones se je podal na skrajno nevarna tla in če bo svoj politični ples nadaljeval v tej smeri še nekaj časa, bo španski monarhiji lahko storil zadnjo uslugo, da ji bo — zatisnil oči.

Edina pomirljiva in trdna točka v teh španskih zmedah je konservativna stranka, ki je po znamenitem zborovanju 8. t. m. stopila na plan pomlajena in močnejša kakor le kdaj. Liberalna glasila si sicer prizadevajo, da bi zmanjšala vtis in pomen 8. januarja, češ, da so konservativci zborovali pri zaprtih vratih, ker so se bali javnosti; toda ta je bosa, kakor vsa politična javnost ve. Saj so se tega zborovanja udeležili tudi številni liberalni poslanci in senatorji in časniki, ki so bila vrata na stečaj odprta. O tem pričajo obširna poročila o shodu v liberalnih listih.

Močna in na vse pripravljena stoji konservativna stranka v sedanjih osodnih časih na braniku monarhije. Njena glasila vrše svojo dolžnost in ne skrivajo sodbe o kraljevem koraku, ki ga je storil na nasvet liberalnega ministrskega predsednika grofa Romanonesa. Kralj Alfonz bi storil prav, če bi teh glasov ne preslišal.

Slike z albanske obali.

Albanija je dežela najostrejših kontrastov narave. Nad rodovitnimi dolinami divje gore, ki jih prav do konca pomladi krije snežena plast. Poleg močvirnatih krajev, kjer razsajata mrzlica in malarija, so pravcati vrhovi, polni sadja in oliv. V deželi vse polno razvalin starodavne rimske kulture, danes pa uboštvo in zanemarjenost.

Dar danes je glavno bogastvo Albanije živina. Celo poletje preživi večina ljudstva na planinah pri svojih čredah, v raztresenih in zapuščenih vaseh ostanejo samo tisti, ki morajo obdelovati zemljo. Zita, ječmena in pšenice pridelajo malo, več pa vina, sadja, tobaka, prav dobrega olivnega olja in nekaj bombaža. Govedoreja in konjereja uspevata povoljno. Velike zaklade nudijo tudi neizmerni hrastovi gozdovi ki pa danes vsled slabih prometnih potočkov v gospodarstvu ne prihajajo v poštev. Močni vodopadi bi se dali dobro izrabiti za industrijska podjetja, treba samo tehnikov, ki bi dvignili te naravne sile. Kljub temu, da se Albaniji izmed balkanskih provinc morda najbolje pozna pečat turškega barbarstva, nudijo zemeljska formacija, rodovitnost zemlje in njeno vodovje, dalje ugodno podnebje in žilavo ljudstvo

vse pogoje za napredek. Iz tega se vidi, da življenjska sila Albanije ne zavisi toliko od razsežnih meja proti vzhodu, na škodo slovanskemu elementu, marveč pred vsemi od ljudske izobrazbe in od umnega gospodarstva: poljedelstva, gozdarstva, živinoreje, prometnih sredstev, tehnike, trgovine itd. Sicer bo pa Albanija, ko dobi vsaj najpotrebnejših železnic, itak dobršen del srbske trgovine pritegnila k sebi.

Danes je seveda trgovina Albanije neznatna. Natančnih podatkov zanjo ni. Kar se Skadra tiče, se je njegov promet od leta 1896. do 1911. razvijal sledeče:

Leto	Uvoz v vrednosti	Izvoz v vrednosti	Prevoz (transit)		Skupna vrednost
			v Črno goro vrednost	iz Črne gore vrednost	
1896	2,318.700	702.800	473.800	19.400	3,514.700
1900	2,559.600	808.100	596.000	79.000	5,042.700
1904	5,179.100	963.200	3,230.500	345.000	9,717.800
1910	4,894.000	1,076.200	1,703.500	73.600	7,747.200
1911	7,429.500	420.400	1,175.000	19.300	9,044.200

Kljub najslabjšim prometnim razmeram na Bojani, ki ni prav nič regulirana, uvoz torej raste. Izvoz je stacionaren. Transitni promet s Črnogoro dokazuje, da ta kraljevina napreduje. Dokler namreč še ni bilo železnice iz Bara do Vira v Črnigori, je šel ves promet preko Skadra. Sedaj pa gre po tej poti, vsled česar promet Skadra očitno nazaduje.

Prekmorsko trgovino posredujejo avstrijski Lloyd (leta 1910 — 2302 toni, 1911 — 3738 ton), Ungaro Croata (leta 1910 — 2382 ton, 1911 pa 2909 ton) ter italijanska družba Puglia (leta 1910 — 3774 ton, 1911 pa 4595 ton).

Poletimo ob albanski obali, od Bojane pa do otoka Krk. Obrežje severne in srednje Albanije je nizko, plitvo in se v njem konkavno zajedajo široki morski zalivi. Tu se izlivajo mogočne reke v Jadransko morje. Plitva obal je zbog tega povečini peščena in zamočvirjena. Ob izlivu teh rek je pa kaj zanimivo življenje. Cele jate tičev vseh vrst, čaplje, pelikani, divje race, štokrle, ibisi in utve zasledujejo z neizprosno poželjivostjo raznovrstne ribe in amfibije, ki žive v vodah in kalužah. Daleč naokoli vidiš samo močvirje in barje, poraščeno s trsticjem. Južno od izliva reke Drim, Matja in Arcen se dvigajo nizki griči tja do Drača, ki leži v prijazni okolici na obzoru malega, goratega polotoka.

Drač je imel v rimski dobi zelo prostorno in dobro pristanišče, ki pa je danes silovito zanemarjeno. Brez dvoma bi se dalo s primeroma malimi stroški napraviti uporabno pristanišče, tembolj, ker je geografska lega mesta ugodna. Poleg tehniških in agrikulturnih nalog čakajo bodočo albansko upravo tudi zdravstvene zadeve. Brez smoternih odredb in temeljitega zdravstvenega pouka proti epidemičnim boleznim ki se kotijo v močvirnatih krajih okoli Drača, je gospodarska in kulturna povzdiga sploh nemogoča. Danes je Drač malo, zapuščeno in umazano gnezdo z nekako 1500 prebivalci. Nekaj podrtij spominja na nekdanje boljše čase. Le v Bazarju je včasih nekaj vrvenja, kar nam kaže, da je Drač vsekakor najvažnejše tržišče uborne srednje Albanije. V Draču je tudi postaja avstrijskega Lloydja. Vsa skrb turške vlade za Drač je menda samo zgradba carinskega in pristaniškega urada, ki ga pa obdaja prav lepa, moderna in razkošno opremljena železna ograja, raz katere vihrajo turški barjaki s polumescem.

Južno od Drača pa doli do valonskega zaliva je slika albanskega primorja ista. Povsod sama ravan in nižina. Ta del obrežja je zelo enoličen, ima pa na sebi nekaj otožnega, ki nam ga vzbuja pogled preko daljnih step na mogočno gorovje v notranjosti dežele. Prostrane nižine med rekami Kavaja, Škumbi, Semeni in Vojuca bi lahko rodile riža, koruze in pšenice v izobilju, v resnici pa vidimo neizmerno barje in trate z bednimi pašniki, redka selišča in posamezne, samotne, a zelo utrjene dvore.

Pri Valoni se pa slika nakrat spremeni: gola obal se prične dvigati in pada strmo v morje. Gorovje, ki se prične s 331 m visokim otokom Saseno pred Valono, se je pomaknilo k obrežju in se razteza paralelno z njim proti jugu. To je divja gorska planota Kimara, nad katero kraljuje najvišji vrh Čika (2025 m). Največkrat je zavrt v temne oblake. Ob silnem jugozahodniku ali pa jugovzhodniku udarjajo morški valovi na strme pečine te obali in tedaj je za mornarje najvarnejše zave-

tišče valonski zaliv. Na obrežju, med prijetnima gričema, se pozdravlja mestoce Valona, ki nad njim bdi starodavna trdnjava Kanina. V okolici so lepi olivni logi. Mesto samo — šteje 5000 ljudi — pa je zopet zelo zanemarljeno: nekaj napol podrtih mošej, ozke ulice in stebrišča v benečanskem slogu, to je vse. Trgovina ni neznatna. Pridelujejo asfalt, olivino olje, volno, kožo, žito, bob, katran in sol. Uvoz iz tujine je omejen na najpotrebnejše. Krajevne razmere bi bile boljše, ko bi tudi tukaj ne razsajala malarija. Valona s pristaniščem je radi svoje lege ob izhodu iz Jadranskega morja v strate-

giškem oziru zelo važna, nekaj jadranski Gibraltar. Umevno je, da je zlasti Avstrija glede usode tega mesta zelo interesirana, ker gre pri tej stvari res za naše življenjske koristi.

Vsi manjši obmorski kraji južno od Valone tiče globoko v srednjeveških razmerah. Vrh gora in hribov, ali pa po obronkih, utrjeni samostani, oziroma njihove razvaline, podrtije človeških bivališč in zapuščeni dvori. Redko naseljeno arnautsko ljudstvo stanuje samo v utrjenih in skoro nepristopnih skrivališčih. Tako grozno so tukaj divjali stoletni boji divje azijske horde z domačini. Zalostna slika v primeri z rimsko dobo.

Albanija je danes popolnoma opustošena, kulturno na isti stopnji, kot je bila pred Kristusovim rojstvom. Novo vlado, ki pa ne sme biti mohamedanska, kajti ta element ni za kulturo, čakajo zelo težavne naloge. Vse delo se bo moralo zastaviti nanovo. Zato bo treba deželi trajnega miru in odločne in smotrene vlade.

*** Zadnja kmečka vojska.** Spisal Avgust Šenoa. — Narodna zavest mogočno prešinja slovensko ljudstvo. Jugoslovani se dvigamo. Spricho tega raste tudi zanimanje najširših ljudskih slojev za zgodovino Slovencev in Hrvatov. Ena najznačilnejših epizod v zgodovini trpljenja slovenskih in hrvaških kmetov pa je kmečka vojska, ki jo je, tako nedosežno opisal najboljši hrvaški pisatelj Šenoa. Koga ne bi ganila usoda našega kmečkega kralja Matija Gubca, koga ne navdušila obupna borba naših prednikov za našo staro pravdo, koga ne zanimal boj med kmeti in plemenitimi, v kojega ozadiju stojijo tudi neprestani vpadi Turkov v jugoslovanske zemlje? Kakor svečano prokovanje se bero besede, s katerimi Šenoa ta svoj roman zaključuje: »Plemenitašev duh se strese in pogrezne v grob, pod prokleti kamen, a svobodna pesem se razlega dalje, kjer klijejo na nebu rože iz mučeniške krvi hrvaškega in slovenskega ljudstva, ki ga je pogazila ohola besnost v povojih zlate svobode. Cveti, rdeča roža, cveti, sveta cvetka, vij se nad grobom bednih ljudi, ki so dvignili meč zoper goljufijo in laž, ki so dvignili meč za zakon svetle prirode, cveti, kjer se je rodil mladi

dan in čista rosa pada v srce ljudstva, rosa blaginje in bratske ljubezni! — Krasno so opisani kremeniti kmečki značaji, burni prizori, ki se vrše po nam večinoma znanih krajih, rožljanje mečev in obupne tožbe stiskanega ljudstva. — Cena 1 K 60 vin., vezano 2 K 60 vin. Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

*** Franc Gerbič: Slovenska sveta maša** v čast sv. Frančišku Serafinskega za mešani zbor. Op. 70. V Ljubljani 1912. Založila Katoliška Bukvarna. Partitura 1 K 80 vin., glasovi po 20 vin. — Ta slovenska maša obsega devet skladb: Vstop, Slava, Evangelij, Vera, Darovanje, Svet, Po povzdigovanju, Zavživanje in Konec. Vsi deli so zloženi v preprostem, a plemenito cerkvenem slogu. Maša bo našim zborom sigurno dopadla, ker je melodiozna, v harmoničnem oziru zanimiva in ne bo prizadevala pri proizvajanju nikakih težav. Mašo toplo priporočamo.

Vabilo na občni zbor

I. društva hišnih posestnikov v Ljubljani, ki bo v pelek, 31. januarja l. l. ob 8. uri zvečer v hotelu „Union“ (mala dvorana) s statutarističnim sporedom.

268

Odbor.

Motor na bencin 4 PH rabljen toda dobro ohranjen z vso opravo in 179 cirkularno žago s transmisijo se proda po ugodni ceni. Kupci naj se zgledajo v Sp. šiški, Kolodvorska ulica 161, kjer si jih lahko ogledajo še v porabi. Dopisi poštni predal 65, Ljubljana.

Ustanovljena leta 1880.

največja svečarska tvrdka

FR. ŠUPEVC

Ljubljana, Prešernova ul. 7.

Odlikovana na mnogih razstavah, kakor tudi v Rimu 1911 z veliko zlato kolajno in z grand-prixom

priporoča velečastiti duhovščini kakor tudi sl. občinstvu zjamčeno pristne

čebelno-voščene sveče

:: za cerkev, pogrebe in procesije ::

voščene zvitke, izborni med pitaneč

ki se dobiva v steklenicah, škatljah

:: in škafih poljubne velikosti. ::

Za obilna naročila se toplo priporoča in zagotavlja točno in pošteno postrežbo. 40

Samoborska gorčica

poznana kot najboljša domačega proizvoda, zjamčeno pristna, najboljšega okusa. Dobi se na debelo in drobno pri podpisnem izdelovalcu. Ravno tam se dobi izborno

Uino

na debelo in drobno iz lastnih vinogradov na Dolenjskem.

E. PRESECKY, Samobor, Hrvatsko, odlikovan na razstavah v Krškem, v Pragi 8975 in v Zagrebu.

Izgotovljene obleke

za moške in otroke v veliki izbiri po zmerni ceni v manufakturni trgovini

2934

Ljubljana Pri Škofu zrav. škofije

Anton Petek

slikarski mojster

Ljubljana, Sv. Petra cesta 38

se priporoča sl. občinstvu za razna

slikarska dela

ter prečistiti duhovščini za izvršitev cerkvenih del itd.

Na zahtevo izvršim vzorce brezplačno, ako se mi delo poveri.